

MIESKAVERITOIMINTA LAHDEN ALUEELLA

-kokemuksia toiminnasta äitien kertomana

Tiivistelmä

Tekijä(t) Taulaniemi, Liisa	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 36 + liitteitä 3	Valmistumisaika Kevät 2019
Työn nimi Mieskaveritoiminta Lahden alueella –kokemuksia toiminnasta äitien kertomana		
Tutkinto Sosionomi (AMK)		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaaja oli Lahden Ensi- ja Turvakoti ry. Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Tutkimuksen tarkoituksena oli lisätä ymmärrystä Lahden Ensi- ja Turvakoti ry:n organisoimasta Mieskaveritoiminnan merkityksestä mukana oleville perheille ja saada tietoa toiminnan vaikutuksista. Tarkoituksena oli myös kertoa äitien mahdollisia toivomuksia toiminnan kehittämistä varten. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää yksinhuoltajaäitien kokemuksia Mieskaveritoiminnasta: mikä merkitys toiminnalla on ollut äidille ja lapselle äidin kertomana. Lisäksi haluttiin selvittää yhteistyön sujuvuutta mieskaverin ja perheen välillä, sillä tieto on tärkeä myös toiminnan kehittämisen kannalta.</p> <p>Tutkimusmenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, sillä sitä voidaan käyttää tilanteessa, missä halutaan käsitellä tiettyjä, ennalta valittuja teemoja mahdollisimman luontevasti ja samalla antaa haastateltavalle tilaa kertoa kokemuksistaan ja ajatuksistaan. Haastatteluaineisto koostui viiden äidin haastattelusta, jotka ovat olleet mukana Mieskaveritoiminnassa vähintään vuoden. Aineiston analyysi toteutettiin aineistolähtöisenä analyysinä.</p> <p>Opinnäytetyössä selvisi, että Mieskaveritoiminta koettiin merkityksellisenä ja tärkeänä. Haastatteluaineistossa korostui myös miehen mallin tärkeys ja ylipäänsä se, että lapsi tai lapset saavat toiminnan myötä miehen osaksi elämäänsä. Mieskaveritoiminnan voi myös sanoa rikastuttaneen lasten elämää. Äidit olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä toimintaan, eikä varsinaisia kehittämistarpeita noussut esiin –toimintaa voidaan siis pitää onnistuneena.</p>		
Asiasanat mieskaveritoiminta, yksinhuoltajuus, isättömyys, laadullinen tutkimus		

Abstract

Author(s) Taulaniemi, Liisa	Type of publication Bachelor's thesis	Published Spring 2019
	Number of pages 36 + appendices 3	
Title of publication Buddies for Kids activity in Lahti area –mothers' thoughts about the activity		
Name of Degree (Bachelor of Social Services)		
Abstract <p>This study was commissioned by Lahden Ensi- ja Turvakoti ry. This research was carried out as a qualitative research. It is the result of qualitative research and its purpose was to increase understanding of single parent mothers' and their children's experiences of Buddies for Kids activity in Lahti and to gather information about the effects of this activity. Besides this, the purpose was to map out mothers' thoughts about the activity and the importance of the activity to participating families as told by mothers. Furthermore, the aim was to find out how smooth the co-operation between families and male buddies had been. It's important to know this also in view of developing Buddies for Kids activity.</p> <p>The interviews were implemented as theme interviews as these can be used in situations where certain pre-chosen themes can be easily dealt with and at the same allowing the interviewees to talk about their experiences and thoughts freely. The material, which consists of the interviews of five mothers participated in Buddies for Kids activity for at least one year. The material was analysed with a material-based content analysis.</p> <p>The conclusion is that Buddies for Kids activity is significant and important to the families. Also, the presence of a man and the importance of a male role model in a child's life was seen equally important as well as the fact that men become part of the children's lives. It was also clear that the Buddies for Kids activity had enriched the lives of the children. The mothers were mostly satisfied with the activity. In this study no actual need for developing Buddies for Kids activity came up, so it can be said that the activity was successful.</p>		
Keywords buddies for kids, single parent families, fatherlessness, qualitative research		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	LAHDEN ENSI- JA TURVAKOTI RY KOHDEORGANISAATIONA	3
3	OPINNÄYTETYÖN KESKEISET KÄSITTEET	4
3.1	Vanhemmuus	4
3.2	Isyys	5
3.3	Isättömyys	5
3.4	Sukupuoli, maskuliinisuus ja miehen malli	6
3.5	Yksinhuoltajuus	7
4	MIESKAVERITOIMINTA JA AIHEESTA TEHTYJÄ TUTKIMUKSIA	9
4.1	Mieskaveritoiminta	9
4.2	Tutkimuksia Mieskaveritoiminnasta	9
4.3	Tutkimuksia yksinhuoltajuudesta ja isättömyydestä	10
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	11
5.1	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset.....	11
5.2	Tutkimuksen metodologiset valinnat	11
5.3	Tutkimusmenetelmä	13
5.4	Aineiston kuvaus ja hankinta	13
5.5	Aineiston analysointi	14
6	TULOKSET	18
6.1	Mieskaveritoiminnan merkitys äidille ja lapselle	18
6.2	Miten yhteistyö on sujunut mieskaverin ja perheen välillä	23
7	YHTEENVETO	27
7.1	Pohdinta	27
7.2	Eettisyys ja luotettavuus	30
7.3	Jatkotutkimusaiheet	31
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on yksin lastaan kasvattavien äitien kokemukset Mieskaveritoiminnasta Lahden alueella. Mieskaveritoiminta on vapaaehtoistoimintaa, jonka tarkoituksena on tarjota ilman isää kasvaville lapsille mahdollisuus tutustua tavallisen miehen elämään ja mahdollistaa äidille pieni hengähdystauko yksinhuoltajan arjessa (Pienperheyhdistys 2018). Opinnäytetyö on toteutettu yhdessä sosionomiopiskelija Merosen kanssa aineiston luokitteluvaiheeseen asti.

Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen muodostavat käsitteet vanhemmuus, isyys, isätömyys, yksinhuoltajuus ja miehen malli. Valittu teoriapohja lisää ymmärrystä tutkittavasta aiheesta ja auttaa sitomaan aiheen yhteiskunnalliseen kontekstiinsa. Olen työssäni myös halunnut vertailla tuloksia muiden opinnäytetöiden kanssa.

Yksinhuoltajuuden yleistymisen ja perhenormien väljentyksen myötä suhtautuminen yksinhuoltajuuteen on muuttunut positiivisemmaksi 2000 -luvun aikana. Yksinhuoltajuudesta on tullut selkeästi hyväksyttävämpi perhemuoto. (Hakovirta, Salin & Haataja 2016, 15.)

Huolimatta suvaitsevaisuuden lisääntymisestä, yksinhuoltajuuteen liitetään vielä nykypäivänäkin siinä määrin ennakkoluuloja ja kielteistä asennetta, että se vaikuttaa yksinhuoltajien hyvinvointiin (Hakovirta ym. 2016, 268, 282). Vuonna 2012 toteutetun tutkimuksen mukaan kolmasosa tutkimukseen osallistuneista suomalaisista suhtautui epäilevästi yksinhuoltajan kykyyn kasvattaa lapsensa yksin. Tutkimuksen mukaan naiset suhtautuvat yksinhuoltajuuteen positiivisemmin kuin miehet. Tämän katsotaan ainakin osittain johtuvan siitä, että suurin osa yksinhuoltajista on naisia. Suvaitsemattomimpia ovat parisuhteessa elävät ja vanhemmat ikäluokat. Suvaitsevaisimpia ovat ymmärrettävästi eronneet ja lesket, koska itse koettu elämäntilanne lisää suvaitsevaisuutta erilaisia perhemuotoja kohtaan. (Hakovirta ym. 2016, 16.)

Yksinhuoltajaäidit ja -isät eivät myöskään ole samanarvoisessa asemassa ympäröivän yhteiskunnan näkökulmasta. Isien yksinhuoltajuutta pidetään yleisesti hyväksyttävämpänä, koska he ovat päätyneet yksinhuoltajiksi eron tai puolison kuoleman myötä. Äidit vastavasti ovat saattaneet päätyä yksinhuoltajiksi myös tulella raskaaksi vahingossa tai tietoisesti, ilman, että lapsen isä on elämässä mukana. Yksinhuoltajaisien on tästä syystä havaittu saavan äitejä enemmän sosiaalista tukea, ymmärrystä ja sympatiaa ympäristöltään. (Hilton & Kopera-Frye 2007; Herz 2006; Zhan & Pandey 2004; Biblarzin 2010, 15 mukaan.)

Yksinhuoltajien osuus lapsiperheistä vaihtelee maakunnittain. Päijät-Hämeessä yksinhuoltajien määrä on maakunnista suurin eli perheistä 24% on yksinhuoltajaperheitä, joista vain

3 % on isän ja lapsen muodostamia. (Tilastokeskus 2016, 19.) Päijät-Hämeessä on siis runsaasti lapsia, joiden elämässä isä on vain osittain tai isää ei ole lapsen elämässä ollenkaan. Mieskaveritoiminta vastaa niiden perheiden tarpeisiin, joiden elämässä isää ei ole ollenkaan.

Mieskaveritoimintaa Päijät-Hämeessä koordinoiva Lahden Ensi- ja Turvakoti ry oli välittänyt toimeksiannon Lahden ammattikorkeakoululle ja löysimme aiheen koulun Reppu-sivuilta. Koimme aiheen ajankohtaiseksi ja tärkeäksi ja tuntui mielekkäältä päästä toteuttamaan tutkimusta teemahaastattelun muodossa. Näin saisimme mahdollisuuden haastatella äitejä ja kuulla suoraan heiltä heidän kokemuksistaan Mieskaveritoiminnasta. Opinäytetyö vastaa suoraan toimeksiantajan tarpeeseen, sillä vaikka he ovat aiemmin keränneet tietoa toiminnan vaikuttavuudesta, ei Päijät-Hämeessä ole aiemmin tehty aiheesta amk-tasoista opinnäytetyötä. Opinnäytetyön toteuttaminen on perusteltua myös toiminnan tunnettavuuden lisäämisen näkökulmasta. Mieskaveritoimintaa Lahden Ensi- ja Turvakoti ry:ssä koordinoivan Anna-Maria Sipposen mukaan toimintaan pitäisi saada lisää vapaaehtoisia miehiä, koska tällä hetkellä tarjonta ei vastaa kysyntää eli lapsia on jonossa. Mieskaveritoiminnan toivotaan leviävän myös yhä useammille paikkakunnille ja voisi olettaa, että kaikki toimintamalliin liittyvät julkaisut ja tutkimukset lisäisivät toiminnan tunnettavuutta, loisivat positiivista kuvaa toiminnasta sekä mahdollistaisivat uusien paikkakuntien mukaan lähdön. (Pienperheyhdistys 2018.)

2 LAHDEN ENSI- JA TURVAKOTI RY KOHDEORGANISAATIONA

Toimeksiantajamme on Lahden Ensi- ja Turvakoti ry, joka on yleishyödyllinen ja voittoa tavoittelematon lastensuojelujärjestö. Se on toiminut Päijät-Hämeessä vuodesta 1946 alkaen tarjoten tukea lapsille ja perheille. (Lahden Ensi- ja Turvakoti ry 2018.) Yhdistys kuuluu valtakunnalliseen Ensi- ja turvakotien liittoon, joka on lapsi- ja perhejärjestö. Ensi- ja Turvakoti ry tarjoaa apua lapsille ja perheille vaikeissa ja turvattomissa elämäntilanteissa sekä tekee perheväkivaltaa ehkäisevää työtä. Valtakunnalliseen järjestöön kuuluu 30 paikallisyhdistystä ympäri maamme. (Ensi- ja turvakotienliitto 2018.) Lahden yhdistyksen palveluista suurin osa suuntautuu Lahteen ja muuhun Päijät-Hämeeseen (Lahden Ensi- ja Turvakoti ry 2018).

Lahden Ensi- ja Turvakoti ry tarjoaa monipuolista tukea ja apua lapsiperheille. Lahdessa yhdistyksellä on kolme toimipistettä: Turvakoti, Ensikoti ja Perhetupa. Turvakoti on tarkoitettu perheväkivaltaa kohdanneille vanhemmille lapsineen, Ensikoti vastasyntyneille äideille, jotka tarvitsevat tukea vauva-arkeensa. Perhetupa toimii pikkulapsi- ja vauvaperheiden kohtaamispaikkana. Mieskaveritoimintaa on toteutettu Lahdessa vuodesta 2016 alkaen (Lahden Ensi- ja Turvakoti ry 2018). Mieskaveritoimintaa koordinoi Lahden Ensi- ja Turvakoti ry:ssä Anna-Maria Sipponen, joka toimii toimeksiantajan puolelta ohjaajana tässä opinnäytetyössä.

Mieskaveritoiminta on vapaaehtoistoimintaa. Vapaaehtoistyö voidaan määritellä toiminnaksi, jota tehdään omasta vapaasta tahdosta, palkattomasti, mutta kuitenkin organisoidusti jonkin itselle tärkeän asian hyväksi. Vapaaehtoistyöhön voi osallistua kuka tahansa iästä, sosiaalisesta asemasta tai asuinpaikasta riippumatta omien voimavarojensa mukaan. (Laasanen 2011, 9.) Marjovuon (2014, 12) mukaan vapaaehtoistyö voidaan määritellä myös laajemmin vapaaehtoistyöntekijän näkökulmasta, ollen toimintaa, jossa toimijana oleva pitää itseään vapaaehtoistyöntekijänä.

Mieskaveritoiminta on saanut alkunsa vuonna 1992 Pienperheyhdistyksen toimesta. Pienperheyhdistys on yksivanhempisten perheiden järjestö, joka tarjoaa yhden vanhemman perheille monipuolista tekemistä ja tukea vanhemmuuteen. Sen ovat alun perin perustaneet Helsingin ensi- ja turvakodissa asuneet naiset nimellä AU-yhdistys, ja nykyisen nimensä se sai vuonna 1984. Myös tämä yhdistys kuuluu valtakunnalliseen Ensi- ja turvakotien liittoon. Mieskaveritoiminta on Pienperheyhdistyksen rekisteröity tavaramerkki. (Pienperheyhdistys 2018.)

3 OPINNÄYTETYÖN KESKEISET KÄSITTEET

3.1 Vanhemmuus

Vanhemmuus on käsite, jota on vaikeaa määritellä lyhyesti. Vanhemmuus on elinikäinen ja merkityksellinen suhde vanhemman ja lapsen välillä. Se on suhde, joka syvenee vanhemmuuden edetessä. Sanotaan, että vanhemmuuteen myös kasvetaan, koska vuorovaikutus kehittyvän lapsen kanssa kasvattaa myös vanhempaa. (Huttunen 1997, Laakkosen 2010, 16 mukaan.)

Biologinen vanhemmuus muodostuu heti ensimmäisen lapsen syntymän myötä, mutta vanhemmuus on paljon muutakin kuin biologista vanhemmuutta. Biologisen vanhemmuuden rinnalla kulkee myös psykologinen ja sosiaalinen vanhemmuus. Sosiaalisen vanhemmuuden kautta muodostuu lapsen sosiaalinen identiteetti, eli yhteiskunnan jäsenyyteen liittyvät piirteet ja oikeudet. Lapsi saa vanhemmiltaan nimen, syntyy tiettyyn ihmisryhmään ja tietyn maan kansalaiseksi. Psykologinen vanhemmuus on lapsen psykologisen identiteetin kokonaisvaltaista tukemista, joka voi toteutua myös sijais- tai adoptiovanhemmuudessa. (Gerris 1994, Laakkosen 2010, 16 mukaan.)

Vanhemmuus voidaan jakaa viiteen keskeiseen osa-alueeseen, joista kaikki ovat yhtä tärkeitä lapsen kasvulle, kehitykselle ja hyvinvoinnille. Osa-alueista voidaan puhua rooleina, joiden painotukset elävät lapsen kasvun ja kehityksen mukana. Roolit ovat huoltaja, elämänopettaja, ihmissuhdeosaaja, rakkauden antaja ja rajojen asettaja. Perinteisesti sanotaan, että lapsi tarvitsee vanhemmaltaan tai huoltajaltaan rakkautta ja rajoja, jotta hänestä kasvaa tasapainoinen aikuinen. Rakkaudenantajana vanhempi antaa lapselleen hellyyttä, hyväksyntää, suojelua ja lohdutusta ja opettaa lasta rakastamaan itseään sekä muita lähimmäisiä. Rajojen asettajana vanhempi luo lapselleen turvallisen elinpiirin, taaten lapsen fyysisen koskemattomuuden ja luoden perheelle yhteiset pelisäännöt, myös valvoen niiden toteutumista. Hän on ihminen, joka opettaa lapselle ei -sanan merkityksen ja opettaa lapselle myös omien rajojensa tunnistamista. Huoltajan rooliin kuuluu lapsen elämän perusarjesta ja elämän perusedellytyksistä huolehtiminen. Elämänopettajana vanhempi välittää lapselleen itselleen tärkeänä pitämiään arvoja, malleja ja perinteitä. Hän osoittaa oikean ja väärän eron sekä opettaa tapoja ja arkielämän taitoja. Ihmissuhdeosaajana vanhempi opettaa lapselleen ihmissuhdetaitoja, toimii kuuntelijana, kannustajana ja keskustelijana. (Varsinais-Suomen Lastensuojelukuntayhtymä 2018.)

3.2 Isyys

Ilana Aalto ja Jani Kolehmainen (2004) toteavat äitiyden ja isyyden olevan vahvasti sidoksissa toisiinsa. Sillä, mitä miehet pitävät itselleen vanhemmuudessa mahdollisena tai suotavana, on yhteys siihen, mitä naiset pitävät itselleen mahdollisena tai suotavana vanhemmuudessa. Tällä taasen on vaikutusta siihen, miten perheissä ratkaistaan kodinhoidolliset ja työhön ja lastenhoitoon liittyvät kysymykset. Jaana Vuori kuitenkin näkee äitiyden ja isyyden välillä merkittävän eron: Siinä missä äitiä velvoittaa hoivavastuu, on isälle mahdollista valita sekä isyytensä että vanhemmuuteen panostamisensa suuruus suhteellisen vapaasti. (Moring 2003, 65.)

Isyystutkija Jouko Huttunen (2013) jakaa isyyden biologiseen, psykologiseen, sosiaaliseen ja juridiseen isyyteen. Ihanteellisessa tapauksessa lapsella on biologinen isä, joka on kiintynyt ja sitoutunut lapseensa, eläen yhteistä arkea hänen kanssaan, huolehtien hänestä ja vastaten hänestä myös juridisesti. Tutkimusten mukaan biologinen, psykologinen ja sosiaalinen isyys ovat tärkeimpiä nuoren identiteetin rakentumisen kannalta. Juridisen eli virallisen isyyden puuttuminen ei ole niin merkityksellistä nuoren identiteetin rakentumisen kannalta, mutta sillä voi olla taloudellisia vaikutuksia nuoren jäädessä esimerkiksi perinnöittä. (Huttunen 2013.)

Todellisuudessa on kuitenkin olemassa suuri joukko lapsia ja nuoria, joilta puuttuu elämästään isä, jolta nämä kaikki isyyden ulottuvuudet löytyisivät. Eräs aikuinen isätön mies on kiteyttänyt isättömyyden ja isän merkityksen seuraavasti: "Isättömyys ei ole isättömyyttä vain lapsuudessa. Se on elämänpitäinen matka, josta puuttuu merkittävä henkilö, roolimalli ja sankarihahmo" (Halttunen 2017.)

3.3 Isättömyys

Huttusen (2013) mukaan isättömyys on paljon muutakin kuin totaalista isän tai isähahmon puuttumista lapsen elämästä. Isättömyys voi olla fyysistä tai psyykkistä, isä voi puuttua kokonaan tai osittain, isättömyys voi olla osa lapsen elämää syntymästä lähtien tai lapsi voi joutua isättömäksi myöhemmin elämässään. Isättömyys voi olla rakenteellista tai toiminnallista tai se voi olla aikuisen määrittämää tai lapsen oma kokemus. Huttusen (2013) mukaan toiminnallinen isättömyys on lapsen kannalta kaikkein haitallisinta ja ristiriitoja aiheuttavaa, koska tällöin isä on fyysisesti olemassa, mutta ei kykene tarjoamaan lapselleen sitä mitä isän kuuluisi lapselleen tarjota normaalissa isä - lapsi -suhteessa. Toiminnallista isättömyyttä ei yleensä edes käsitetä isättömyytenä.

Aiemmin ja vielä nykyäänkin saatetaan isättömyyteen liittää häpeää tai ongelmallisuutta, ja myös omia ongelmia saatetaan selittää isättömyydellä, mutta Huttunen (2013) näkee isättömyydessä myös mahdollisuuksia, esimerkiksi mahdollisuuden lapsen johdonmukaiseen kasvatukseen, mahdollisuuden tarjota lapselle kasvuympäristö ilman parisuhderiitoja sekä mahdollisuuden käyttää aikaa enemmän lapsen kanssa.

3.4 Sukupuoli, maskuliinisuus ja miehen malli

Sukupuoli on liitetty vahvasti moniin kahtiajakoihin ja vastakkainasetteluihin. Yleinen tapa hahmottaa sukupuolia ja seksuaalisuuksia onkin tehdä se vastakkainasettelun kautta. (Juvonen, Rossi & Saresma 2010, 23.) Butlerin (1999/1990) mukaan sukupuoli muotoutuu arjessa toistoina, tarkemmin ilmaistuna toistaen ja muuntaen heteronormatiivisia järjestyksiä. (Tolonen 2001; Palmu 2003; Rossi 2003, Tolosen 2018, 288 mukaan). Sukupuolta muokataan julkisia ja kulttuurisia käsityksiä vasten ja se myös muotoutuu vallalla olevia mies- ja naisihanteita vasten. Sukupuoli muokkaantuu myös paikallisesti, tekemisen ja toiminnan kautta. (Nayak & Kehily 2008; Armila ym. 2018, Tolosen 2018, 288 mukaan.)

1980-luvulta lähtien alkoi vahvistua käsitys maskuliinisuudesta sosiokulttuurisena rakenteena. Raewyn Connell, merkittävä maskuliinisuustutkimuksen kehityslinjoihin vaikuttanut teoreetikko ja tutkija, määrittää maskuliinisuuden paikaksi ja vaikutuksiksi. Connellille maskuliinisuus on *paikka* sukupuolistuneissa valtasuhteissa sisältäen *käytännöt*, joilla pojat esittävät sukupuoltaan, että *vaikutukset*, joita näillä käytännöillä on persoonallisuuteen, kokemuksiin ja kulttuuriin. Maskuliinisuus nähdäänkin usein poikamaisena pidettynä toimintana, poikatapaisuutena. (Huuki, Kivijärvi & Lunabba 2018, 12.)

Ilana Aallon (2018, 29) mukaan miehen malli on käsite, jota on jo pitkään käytetty keskusteltaessa isän merkityksestä tai isättömyydestä. Miehen malli näkyy myös keskusteluissa koulumaailmaa koskien, halussa paikata koulun ”naisistumisen” väitettyjä seurauksia tarjoamalla (poika)lapsille miehen malleja. Miehen malli -käsitteen erityisenä ominaisuutena voidaan pitää sitä itsestäänselvyyttä, jolla sitä usein käytetään. (Aalto 2018, 29.)

Tarkasteltaessa käsitteen historiaa, on miehen malli kulkenut mukana niin asiantuntijakeskusteluissa kuin tavallistenkin ihmisten käytössä, sekä keskusteluissa lainsäädännöstä. Näitä eri foorumeilla käytyjä keskusteluja kuitenkin yhdistää se, että ne ovat aikalaiskommentaareja kysymykseen miehen mallista. Miehen mallin käsite voidaan paikantaa suomalaiseseen keskusteluun jo 1960-luvulta lähtien, jolloin keskusteltiin sukupuolirooleista ja naisen asemasta. Tuolloin eritoten isyys nähtiin miesten mahdollisuutena vapautua elättäjän roolin asettamista paineista. Sukupuoliroolin käsite saapui Yhdysvalloista, sosiologi

Talcott Parsonsin edellisenä vuosikymmenenä kehittämästä rooliteoriasta. Teoriassa käsiteltiin paitsi sukupuolten mukaista käytännön työnjakoa myös isän ja äidin merkitystä lapsen elämässä. Pari vuosikymmentä myöhemmin keskustelu miesten roolista kiihtyi ja myös tasa-arvopolitiikassa kiinnitettiin ensimmäistä kertaa huomiota miesten asemaan. 1980-luvulla julkisuudessa muuttui vahvemiksi näkemys, jonka mukaan ”mies” oli kriisissä, mikä oli seurausta naisen muuttuneesta asemasta ja tasa-arvovaatimuksista. Nämä olosuhteet tarjosivat otollisen alustan miehen mallin käsitteellistymiselle ja sen popularisoitumiselle. Miehen malli keskusteluun liitettiin myös huoli siitä, että naisten ja miesten keskinäiset asemat perheessä olivat muuttuneet. Tärkeitä teemoja keskustelussa olivat isyys ja isyyden muutos ja toisaalta myös isättömyys ja isän tehtävä antaa miehen malli (poika) lapselleen. (Aalto 2018, 30-32, 36.)

1990-luvulla keskusteluun isyydestä ja isättömyydestä osallistuivat innokkaasti eritoten psykologit ja psykiatrit. He korostivat eri tavoin kirjoituksissaan isän tärkeyttä, painottaen kuitenkin miessukupuoleen liitettyjen piirteiden uusintamista. Kirjoituksissa tuotiin esimerkiksi esiin isän tehtävää tarjota *maskuliinisen yhteyden kokemus* ja sitä, miten konkreettinen toiminta pojan kanssa tekee isästä hyvän. Tällaiseen toimintaan lukeutui erilaiset *miesten jutut*, kuten auton rassailu tai pallon potkiminen urheilukentällä. Tuona aikana keskustelu miehen mallista ja isyydestä ei jäänyt vain asiantuntijakeskustelun tasolle vaan se siirtyi myös kuvaamaan ”tavallisten” miesten kirjoittamia ajatuksia isyydestään. Näissä teksteissä miehen malli oli kenties yleisin ilmaus, jolla kuvattiin sukupuolen merkitystä omassa isyydessä ja myös yleisellä tasolla. Miehen mallin puuttuminen nähtiin ongelmana, muttei kuitenkaan kerrottu, mitä sen puuttumisesta voi poikalapselle seurata. Tämän lisäksi huomionarvoista käydyissä keskusteluissa on, ettei pohdintaan noussut, millainen mies on soveltuva miehen malliksi vai soveltuvatko kaikki tähän tehtävään. Tai haluavatko kaikki pojat rassaila autoa, potkia palloa tai kalastaa miehen mallin kanssa? Näin ollen kysymykset miesten, isien ja poikien keskinäisistä eroista pääosin ohitettiin. (Aalto 2018, 36-38.)

3.5 Yksinhuoltajuus

Suomessa yksinhuoltajaperheiden osuus lapsiperheistä on kaksinkertaistunut viimeisen 40 vuoden aikana. Vuonna 2014 lapsiperheistä oli noin viidennes (20,8%) yksinhuoltajaperheitä. Tavallisimmin juuri äiti toimi yksinhuoltajana: vuonna 2014 yksinhuoltajaäitejä oli 18 prosenttia kaikista lapsiperheistä, kun taas yksinhuoltajaisien osuus oli samana vuonna 2,9 prosenttia. (Yksinhuoltajaperheet Suomessa 2018.) Siihen, että yksinhuoltajista suurin osa on naisia, on osaltaan vaikuttanut äitikeskeinen vanhemmuus. (Forssén, Haataja &

Hakovirta 2009, 18). Kuitenkin suurimmassa osassa yksinhuoltajaperheistä myös etävanhempi osallistuu lapsen hoitoon ja lapsi myös asuu ainakin osan aikaa etävanhemman luona. (Yksinhuoltajaperheet Suomessa 2018.) Totaalinen yksinhuoltaja sen sijaan tarkoittaa vanhempaa, joka kasvattaa lapsensa täysin yksin, ilman toisen vanhemman osallistumista (Totaalilyhärity ry 2018).

Usein yksinhuoltajuuteen liittyy julkisuudessa negatiivinen sävy, jossa yksinhuoltajuuteen liitetään enemmän ongelmia kuin kahden vanhemman lapsiperheisiin. Kun mediassa kuvataan lapsen hyvinvointia ja siihen liittyviä ongelmia, otetaan usein kantaa siihen, miten erilaisten perherakenteiden katsotaan vaikuttavan lapsen hyvinvointiin. Yksinhuoltajuuteen liittyyvällä mielenkiinnolla ja sen leimaamisella on pitkä historiallinen tausta, mikä näkyy yksinhuoltajuutta kuvaavien termien suurena määränä. Yksinhuoltaja-termiä voidaan pitää tälläkin hetkellä ongelmallisena, sillä perheet ja asumisjärjestelyt monimuotoistuvat koko ajan. Myös lasten näkökulmasta yksinhuoltaja on terminä rajoittava, sillä se viittaa ainoastaan yhteen huoltajaan, vaikka todellisuudessa lapsella voi olla monia merkityksellisiä perhesuhteita yksinhuoltajuuden ulkopuolella. (Forssén, Haataja & Hakovirta 2009, 11-12.)

4 MIESKAVERITOIMINTA JA AIHEESTA TEHTYJÄ TUTKIMUKSIA

4.1 Mieskaveritoiminta

Mieskaveritoiminta on vapaaehtoistoimintaa, jossa aikuiset miehet toimivat kavereina yksin lastaan kasvattavien äitien lapsille toimien miehen mallina ja antaen lapsille mahdollisuuden tutustua tavallisen miehen arkeen ja elämään. Miehet ovat hyvin eri-ikäisiä, nuorista miehistä eläkeläisiin ja mukana on niin sinkkuja, perheenisiä, kuin vaarejakin. Miehiltä ei vaadita sosiaalialan koulutusta, mutta heille järjestetään 12-15 tunnin koulutus, jonka aikana arvioidaan myös miehen soveltuvuutta toimintaan. Myös rikosrekisteriote tarkastetaan. (Pienperheyhdistys ry/Mieskaverit 2018.)

Mieskaveritoiminta on tarkoitettu vähintään 4-vuotiaille tytöille ja pojille. Toimintaan hakeudutaan äidin aloitteesta, eikä sosiaalitoimen kautta. Toimintaan mukaan pääseminen edellyttää äidiltä toiminta- ja yhteistyökykyä. Hakuprosessi vaatii tietynlaista aktiivisuutta ja yhteistyön mieskaverin kanssa tulisi olla sujuvaa. Lastensuojelun asiakkaille harvemmin myönnetään mieskaveria, koska heille tulisi tarjota ensisijaisesti lastensuojelun kautta tukihenkilöä. Joissain tapauksissa myös lastensuojelun asiakkaille on mieskaveri myönnetty. Naisparien lapsille mieskaveria ei myönnetä, koska toiminta on tarkoitettu yksin lastaan kasvattavien äitien lapsille. Mieskaveri ei ole myöskään tarkoitettu laitoksissa asuville lapsille eikä lapsille, jotka tarvitsevat erityistä tukea tai psyykkistä hoitoa. Tämä perustuu siihen, että mieskaverit ovat tavallisia miehiä, joilta ei vaadita sosiaali- tai terveysalan koulutusta. He ovat lähteneet toimintaan mukaan ollakseen vain kavereita. (Pienperheyhdistys/Mieskaverit 2018.)

Tapaamisten määrä sovitaan lapsen, äidin ja mieskaverin kesken, mutta keskimäärin lapsen ja mieskaverin tapaamisia on 2-4 kertaa kuukaudessa. Miehet osallistuvat toimintaan omalla persoonallaan, joten jokaisesta mieskaverin ja lapsen suhteesta muodostuu omanlaisensa. Toiminta on käynnistynyt Pienperheyhdistyksessä mukana olevien yksin lastaan kasvattavien äitien aloitteesta vuonna 1992. Mieskaveritoiminta on Pienperheyhdistys ry:lle rekisteröity tavaramerkki. Tällä hetkellä mukana on noin 240 vapaaehtoista miestä niillä paikkakunnilla, joihin toiminta on levinnyt. (Pienperheyhdistys ry/Mieskaverit 2018.) Päijät-Hämeessä koulutettuja mieskavereita on 29 (Sipponen, suullinen tiedonanto 2018).

4.2 Tutkimuksia Mieskaveritoiminnasta

Mieskaveritoimintaa ei ole vielä tutkittu kovinkaan paljoa. Joitakin pro gradu -tutkielmia ja ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä kuitenkin löytyy. Suokas (2003) on pro gradu -työssään analysoinut äitien ajatuksia Mieskaveritoiminnasta ja selvittänyt millaisin motiivein ja

odotuksin mieskaveria on poikalapselle lähdetty hakemaan. Hän on tutkimuksessaan ollut erityisen kiinnostunut suojaavista tekijöistä, joilla lapsen hyvinvointi voidaan pyrkiä turvaamaan tilanteessa, jossa perhe hajoaa. Kainulainen ja Kolkka (2017) ovat tutkineet opinnäytetyössään Mieskaveritoiminnan merkitystä perheelle äitien kertomana. He ovat olleet kiinnostuneita toimintaan hakeutumisen motiiveista ja äitien tyytyväisyydestä toimintaan käytännön tasolla. Myös Lehtomäki ja Holm (2017) ovat tutkineet opinnäytetyössään Mieskaveritoiminnan vaikutuksia lapsen elämään sekä äitien että lasten kertomana. Mieskaverien näkökulmaa toiminnasta on tutkinut Huilla (2009) opinnäytetyössään. Hän on selvittänyt miesten kokemuksia ja ajatuksia lapsen ja mieskaverin välisestä vuorovaikutuksesta ja antanut miesten kertoa mikä merkitys heidän mielestään vuorovaikutussuhteella on lapselle. Karlssonin (2010) opinnäytetyössä tavoitteena oli lisätä Mieskaveritoiminnan tunnettuutta kehittämällä esittelymateriaalia.

4.3 Tutkimuksia yksinhuoltajuudesta ja isättömyydestä

Hautaoja (2018) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan yksinhuoltajaäitien arjen voimavaroja. Hän on ollut kiinnostunut tekijöistä, jotka auttavat äitiä jaksamaan arjessaan. Tutkimus sivuaa myös omaa tutkimustamme sikäli, että Mieskaveritoiminnan voidaan olettaa helpottavan yksinhuoltajaäitien arkea. Krokin (2009) väitöskirja käsittelee lähiössä asuvien yksinhuoltajaäitien kokemuksia arjestaan. Äidit näyttävät tutkimuksessa toimijoina, jotka ovat ylpeitä omasta pärjäämisestään äiteinä.

Kolehmainen (2013) on tutkinut isättömyyttä pro gradu -tutkielmassaan Poissaolevana läsnä - Narratiivinen tutkimus psykologisesta isättömyydestä. Hän halusi tutkimuksellaan selvittää, millaisia merkityksiä kirjoittajat antavat psykologisen isättömyyden kokemuksilleen ja samalla tarkastella isän ja lapsen välisen hoivasuhteen ihanteita kerronnassa. Myös Takkinen (2012) on tutkinut isättömyyden vaikutuksia pro gradu -tutkielmassaan Äidin valinta – lapsi ilman isää. Lähtökohtana on ollut selvittää lapsensa isyyden selvittämisen kieltäneiden äitien kokemuksia päätöksen syistä sekä päätöksen vaikutuksista äidin ja lapsen kannalta. Tutkimuksen päätelmänä oli, että äidit kokevat isättömyyden vaikuttavan lapsiinsa jollain tasolla, mutta eivät koe sen olevan lapsen elämän tärkein asia.

5 OPINNÄTETYÖN TOTEUTTAMINEN

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää yksinhuoltajaäitien kokemuksia Mieskaveritoiminnasta: mikä merkitys toiminnalla on ollut äidille ja lapselle äidin kertomana. Lisäksi haluttiin selvittää yhteistyön sujuvuutta mieskaverin ja perheen välillä, sillä tieto on tärkeä myös toiminnan kehittämisen kannalta.

Tutkimuksen tarkoituksena oli lisätä ymmärrystä Mieskaveritoiminnan merkityksestä mukana oleville perheille ja saada tietoa toiminnan vaikutuksista. Tarkoituksena oli myös kartoittaa äitien mahdollisia toivomuksia toiminnan kehittämistä varten. Tutkimukselle asetettiin seuraavat kaksi kysymystä:

- 1) Mikä on ollut Mieskaveritoiminnan merkitys äidille ja lapselle?
- 2) Kuinka yhteistyö on sujunut mieskaverin ja perheen välillä?

5.2 Tutkimuksen metodologiset valinnat

Tutkimus on toteutettu käyttäen laadullista tutkimusotetta. Laadullisen tutkimuksen luonne on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa ja aineiston keruu tapahtuu luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Tiedon hankinnassa tutkija luottaa itseensä (instrumenttina) erilaisten mittaavälineiden sijaan, tosin edellä mainittuja voidaan käyttää täydentämään tiedonhankintaa. Aineiston hankinnassa käytetään laadullisia metodeja ja aineisto analysoidaan tarkastelemalla sitä monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti, pyrkien paljastamaan odottamattomia seikkoja. Kohderyhmä valitaan tarkoituksenmukaisesti ja tutkimussuunnitelma muotoutuu olosuhteiden mukaan. Tutkittavat ilmiöt tai tapaukset käsitellään ainutkertaisina ja aineiston tulkinta lähtee tästä ajatuksesta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160.)

Laadullinen tutkimus ei pyri tilastollisiin yleistyksiin, vaan siinä pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa ja antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta tutkittavalle kohteelle. Laadullisessa tutkimuksessa on näin ollen olennaista, että haastatellut henkilöt tietävät tutkittavasta ilmiöstä mieluusti mahdollisimman paljon tai heillä on siitä kokemusta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85.) On yleinen toteamus, että laadullisessa tutkimuksessa pyrkimyksenä on ennemminkin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo ennestään olemassa olevia (totuus)väittämiä (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 157). Laadullisen tutkimusprosessin luonne nojaa pitkälti tutkijaan: tutkijan omaan intuitioon, tulkintaan ja kykyihin tehdä tutkimusta (Metsämuuronen 2006, 202).

Kiviniemen (2007, 70) mukaan laadullista tutkimusta voi kuvata prosessiksi. Tutkimusprosessin edetessä käsitys aineistosta ja siitä nousseista tulkinnoista kehittyy. Prosessimaisuus näkyy myös siinä, että laadullisen tutkimuksen etenemisen eri vaiheet eivät ole välttämättä selkeästi jäseneltävissä vaan ratkaisuja voi syntyä vähitellen tutkimuksen edetessä. Kuvaisin itsekin opinnäytetyön työstämistä prosessiksi, jossa tulkinnat kehittyivät ajan kuluessa. Myös muutokset, kuten se, että päädyimme parini kanssa tuottamaan kaksi itsenäistä työtä, sai katsomaan työtä uusista näkökulmista ja myös rajaamaan aineistoa uudelleen. Toisaalta aineiston rajaaminen oli välttämätöntä käytettävissä olevien resurssien takia.

Alasuutari (2011, 281-282) liittää laadullisen tutkimuksen kirjoitusprosessiin osaksi kenttämuistiinpanojen kirjoittamisen. Tällä hän tarkoittaa käytännössä sitä, että tutkimusta tehtäessä on hyödyllistä kirjoittaa ylös omia oivalluksia, ajatuksia, olettamuksia ja esiin nousseita kysymyksiä. Muistiinpanoja voi myös tehdä luetusta kirjallisuudesta. Aloitin itse oman kenttäpäiväkirjani jo tutkimuksen alkuvaiheissa ja koen, että se auttoi minua jäsentämään aihetta ja omia ajatuksiani.

Tutkittaessa ihmistä on tutkimuksen taustalla aina jokin ihmiskäsitys eli millainen ihminen on tutkimuskohteena. Sekä fenomenologisessa että hermeneuttisessa ihmiskäsityksessä tutkimuksen kannalta olennaisia käsitteitä ovat kokemus, merkitys ja yhteisöllisyys. Tietokysymyksistä keskeisinä nousevat esiin esimerkiksi tulkinta ja ymmärtäminen. Fenomenologiassa tutkimuksen kohteena ovat kokemukset. Kokemuksen käsite ymmärretään hyvin laajasti, ihmisen kokemuksellisena suhteena omaan todellisuuteensa. Ihmisen suhde muihin yksilöihin, ympäröivään kulttuuriin ja luontoon ilmenee hänen kokemuksissaan ja tämä kokemus syntyy vuorovaikutuksessa todellisuuden kanssa. Fenomenologiassa siis tutkitaan ihmisen suhdetta omaan elämäntodellisuuteensa. (Laine 2007, 28-29.)

Koska haluamme tietää äitien kokemuksista, on hyvä myös avata lisää kokemuksen käsitettä. Kotkavirran (2002) mukaan voimme esimerkiksi todeta, että henkilö X, on kokenut jossain asiassa tai hänelle on kertynyt kokemusta jostain asiasta. Kokemus voidaan puhekeana sanoiksi ja siitä voidaan keskustella muiden kanssa. Kokemuksesta usein myös puhutaan niin, että sitä ei voi opetella vaan se täytyy kokea omakohtaisesti. Toisaalta kokemus voi tarkoittaa hetkellistä elämystä, joka on mieleenpainuva ja merkityksellinen, esimerkiksi uuden ihmisen kohtaaminen. Tutkiaksemme äitien kokemuksia, on meidän saatava äideiltä kuvaus kokemuksistaan ja pyrittävä ymmärtämään kokemuksellinen ilmiö sellaisena, kuin se on ja kuvata se niin, että se säilyttää oman merkitysyhteytensä. (Hannila & Kyngäs 2008, 3-4.)

5.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit eli teemat ovat kaikille samoja ja haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa keskustellen. Teemahaastattelu lähtee oletuksesta, että kaikkia tutkittavan kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita voidaan tutkia tällä menetelmällä. Teemahaastattelu antaa tutkittaville mahdollisuuden kertoa asioista omin sanoin, mutta kuitenkin rajaa haastattelussa esiin otettavia asioita, jotta pysytään asiassa, joka on tutkimuksen kohteena. Menetelmän keskiössä ovat ihmisten tulkinnat asioista sekä heidän asioilleen antamat merkitykset. Oleellista on myös se, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 48.)

Teemahaastattelu sopii tutkimuksen menetelmäksi, sillä teemahaastattelun avulla tuotetaan kokemukseen perustuvaa tietoa. Lisäksi teemahaastattelua voidaan käyttää Metsämuurosen (2005) mukaan silloin, kun aihepiiri on arka, vastauksia ei voi ennalta arvata ja kun halutaan selvittää vähän tunnettuja ja tiedettyjä asioita. Uskomme, että Mieskaveritoiminnasta saaduista kokemuksista kertominen voi olla sensitiivinen aihe haastateltaville, joten tutkimusmenetelmän valintaa voi pitää perusteltuna. (Hannila & Kyngäs 2008, 1-2.)

5.4 Aineiston kuvaus ja hankinta

Työskentely alkoi kesäkuussa 2018, jolloin tapasimme ohjaavan opettajan ja aloitimme lähdekirjallisuuteen tutustumisen. Tämän lisäksi perehdyimme teemahaastattelun periaatteisiin ja suunnittelimme alustavasti teemoja. Valmiit teemat hyväksyttiin yhteyshenkilöllemme ennen haastattelujen toteuttamista.

Haastattelut oli tarkoitus toteuttaa elokuun aikana, mutta ne siirtyivät kuukaudella eteenpäin. Mieskaveritoimintaa koordinoiva Anna-Maria Sipponen auttoi haastateltavien löytämisessä. Syyskuun aikana toteutimme puolistrukturoidun teemahaastattelun viidelle Mieskaveritoiminnassa mukana olevalle äidille. Mieskaveritoimintaa koordinoiva Sipponen oli välittänyt haastattelukutsun kymmenelle äidille, jotka olivat olleet toiminnassa mukana vähintään vuoden. Tutkimusaineiston määrän varmistamiseksi kutsu välitettiin kymmenelle äidille, sillä tutkimukseen tarvittiin niin monta äitiä, että tutkimuskysymyksiin saataisiin vastaukset.

Ennen haastatteluja olimme perehtyneet teemahaastattelun toteuttamiseen ja hankimme tarvittavat välineet haastatteluja varten. Haastattelut tehtiin rauhallisessa paikassa, joko haastateltavan kotona tai Lahden Ensi- ja Turvakoti ry:n tai seurakunnan tiloissa. Rauhalli-

nen haastattelutila edesauttoi luottamuksellisen ja kiireettömän haastattelutilanteen synty- mistä. Haastattelua tehtäessä erityisen tärkeää on luottamuksellisen suhteen syntyminen, mikä on myös informaation saannin edellytys. Tällä tarkoitetaan sitä, että haastateltaville kerrotaan totuudenmukaisesti haastattelun tarkoituksesta, haastattelusta saatu tieto pide- tään luottamuksellisena ja suojellaan haastateltavien anonymiteettiä. Haastattelijan on myös osoitettava kiinnostusta haastateltavaansa ja tämän sanomisia kohtaan. (Ruusu- vuori & Tiittula 2005, 41.)

Haastattelut toteutettiin neljänä päivänä, 11.9, 13.9, 23.9 ja 24.9.2018. Haastatteluihin oli varattu kaksi tuntia aikaa. Haastateltavat olivat eri-ikäisiä, arviolta noin 30-40-vuotiaita nai- sia. Kolme haastattelua toteutettiin haastateltavan kotona, yksi Lahden ensi- ja turvakodin tiloissa ja yksi Lahden seurakunnan kerhotilassa. Kaikki haastateltavat asuivat Lahden alueella. Minulla ja parillani ei ollut juurikaan kokemusta haastattelujen tekemisestä, joten teemahaastattelu valmiine haastattelurunkoineen tuntui tästäkin syystä luontevalta tavalta toteuttaa tutkimus.

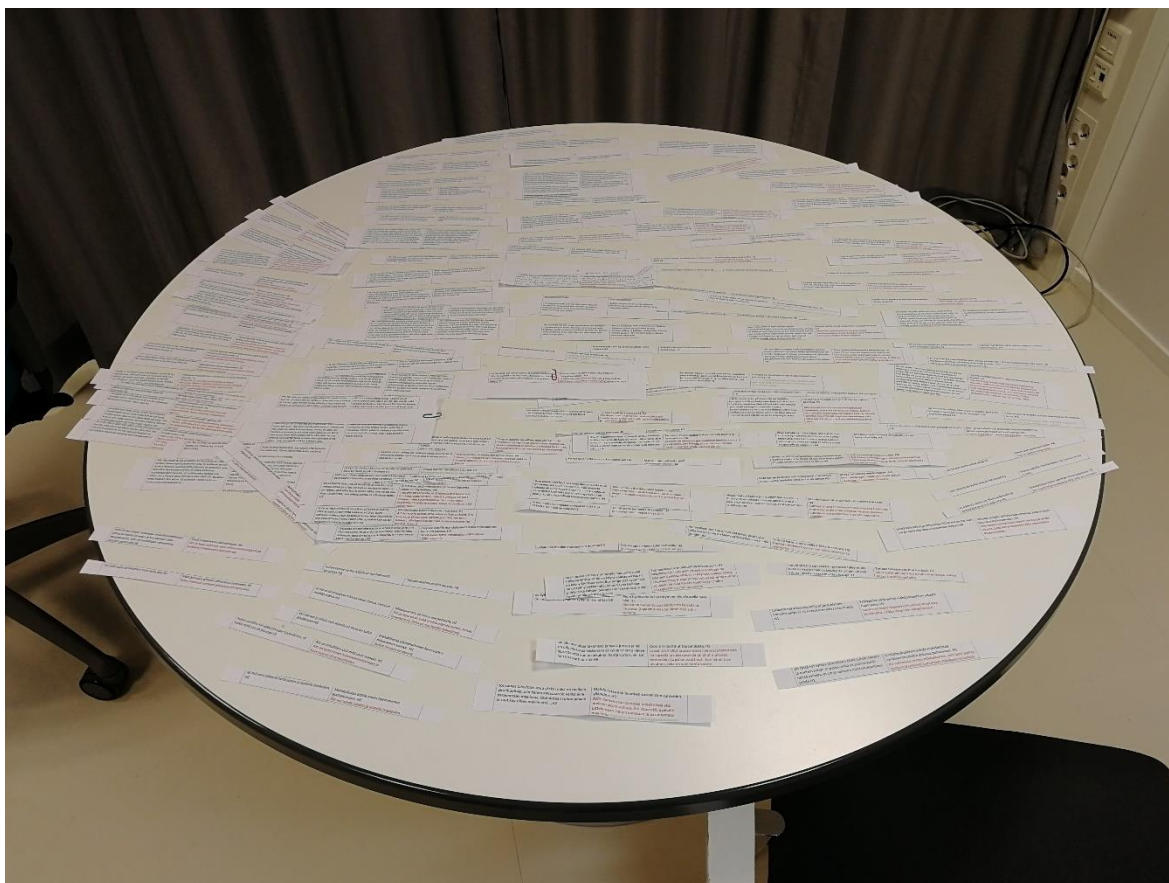
5.5 Aineiston analysointi

Tutkimusaineisto koostui viidestä eri ikäisestä yksinhuoltajaäidistä. Litteroitu aineisto kä- sitti 43 sivua, fontilla Calibri, fonttikoko 11, riviväli 1. Haastattelut olivat yksilöhaastatteluja, jotka toteutettiin teemahaastattelun muodossa. Haastattelukysymysten muotoilussa käy- timme apuna haastattelurunkoa Maija Kainulaisen ja Kaisa Kolkan opinnäytetyöstä (2017) *Mies kaveriksi – Mieskaveritoiminnan merkitys äitien kertomana*.

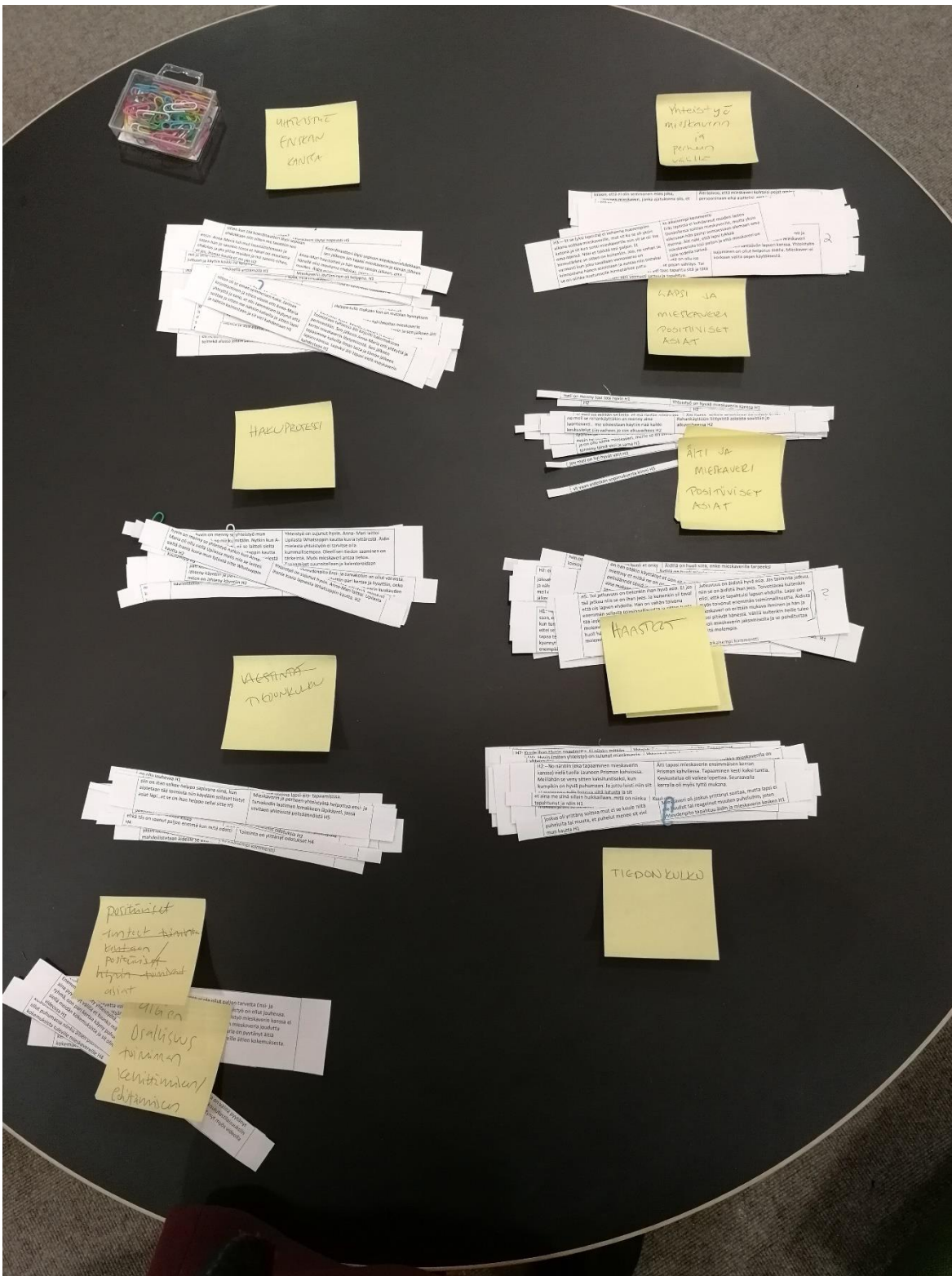
Aineiston analyysi on toteutettu käyttämällä aineistolähtöistä analyysiprosessia Milesin ja Huberin mukaan (1994, suom. Tuomi & Sarajärvi 2012, 108-109). Aloitimme analyysin kuuntelemalla haastattelut ja kirjoittamalla ne auki sanasanalta. Teimme litteraation mah- dollisimman pian haastattelun jälkeen, jotta haastattelutilanne ja siitä jääneet merkitykset olisivat tuoreessa muistissa. Litteraatiovaihe oli melko työläs ja siihen kului huomattava määrä aikaa: yhden haastattelun puhtaaksikirjoittamiseen aikaa kului 4-7 tuntia. Kaikki lit- teroinnit kirjoitettiin suoraan tietokoneelle.

Seuraavaksi luimme haastatteluaineiston ja perehdyimme sen sisältöön. Tämän jälkeen aineistosta etsittiin kaikki sanat, lauseet ja merkitysrakenteet, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Käytin itse apuna värikoodausta, minkä koin helpottavan työskentelyvaihetta. Listasimme pelkistetyt ilmaukset ja etsimme niistä samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Analyysin luotettavuutta lisää se, että teimme työvaiheen parini kanssa ensin yksin ja sit- ten ristiin. Myös ohjaava opettajamme kävi pelkistetyt ilmaukset läpi ennen seuraavaan

vaiheeseen siirtymistä. Seuraavassa vaiheessa yhdistimme pelkistetyt ilmaukset ja muodostimme alaluokat: tulostimme aineiston, levitimme sen pöydälle, luimme pelkistetyn ilmauksen ääneen ja pohdimme, mihin luokkaan se kuuluisi. Tämän jälkeen alaluokat yhdistettiin ja niiden perusteella muodostuivat yläluokat. Aineiston ryhmittely toteutettiin kolmena päivänä. Seuraavassa työvaiheessa luokiteltu aineisto siirrettiin exceliin. Molemmat taulukot löytyvät työstä liitteinä. Alla olevissa kuvissa näkyy (kuvat 1-3), kuinka luokkia muodostettiin.

Kuva 1. Kaikki tutkimuskysymykseen 1 vastauksen antavat pelkistetyt ilmaukset pöydälle levitettynä.

Kuva 2. Alaluokkien muodostaminen pelkistettyjen ilmausten perusteella

Kuva 3. Yläluokkien muodostaminen alaluokista

Seuraavassa luvussa käsitelen aineistosta muodostuneita ala- ja yläluokkia. Molemmista luvuista löytyy kuvio muodostuneista ylä- ja alaluokista. Ensimmäisessä osiossa alaluokat ja yläluokka vastaavat kysymykseen Mieskaveritoiminnan merkityksestä äidille ja lapselle. Alaluokissa käsitellään toiminnan sisältöä, miessukupuolen ja miehen mallin merkitystä lapselle, isän puuttumista, turvallista aikuista lapsen elämässä, yhteyttä miespuoliseen henkilöön ja perheen sosiaalisten verkostojen kasvattamista ja lisääntynyttä hyvinvointia. Myös raha ja eriarvoisuus nousevat luokittelussa esiin.

Toisessa osiossa alaluokat ja yläluokka vastaavat kysymykseen yhteistyön onnistumisesta mieskaverin ja perheen välillä. Alaluokissa ja yläluokassa käsitellään paitsi mieskaverin ja lapsen välisen vuorovaikutuksen onnistumista myös äidin ja mieskaverin välisen suhteen toimivuutta. Edellä mainittuihin asioihin vaikuttavat paitsi ihmisen persoona, myös käytettävissä olevat resurssit ja tiedonkulun onnistuminen. Luokittelussa myös nousee esiin yhteistyön haasteet ja uhat, jotka liittyvät niin resursseihin kuin yhdessä sovittuihin asioihin ja mieskaverin omaan jaksamiseen. Luku on jaettu kahteen osaan tutkimustehtävien mukaan. Olen elävöittänyt lukua suorilla lainauksilla litteroidusta aineistosta. Lainauksissa ...merkitsee taukoa ja

-- sitä, että teksti on katkaistu. H1-H5 kuvaavat haastateltavia. Viittaan yksinhuoltajaäiteihin nimellä haastateltava.

6 TULOKSET

6.1 Mieskaveritoiminnan merkitys äidille ja lapselle

Aineistosta muodostettiin pelkistettyjen ilmausten avulla kahdeksan alaluokkaa. Jokainen alaluokka vastaa kysymykseen Mieskaveritoiminnan merkityksestä äidille ja lapselle.

Ensimmäinen yläluokka on ”miehen malli”, mikä luotiin alaluokkien perusteella. Miehen malli nousi esiin paitsi haastatteluissa ja se nostetaan myös toisinaan esiin mediassa. Kuviossa 1 on eriteltynä miehen malli yläluokka.

Kuvio 1. Miehen malli

Alaluokassa ”mieskontakti” tulee esiin mieskaverin antaman miehen mallin tärkeys. Haastateltavat pitivät merkityksellisenä myös sitä, että lapsi saa toiminnan myötä miehen elämänsä. Voi myös sanoa, että mieskaverin myötä lasten elämään on tullut uutta sisältöä ja kokemuksia.

Joku miespuolinen henkilö, kaveri, niinku aikuinen, koska ei oo sellaista kuka ois niinku sillee koko ajan niinku mukana meidän elämässä, ihan vaan se, et on joku, kenen kanssa voi sitte tehdä niitä miesten juttuja. H4

Aineistosta nousee toistuvasti esiin (mies)sukupuoli ja miehen malli. Haastateltavat puhuvat miesnäkökulmasta, miesten jutuista ja miehen mallista. Toisaalta yksi haastateltavista kyseenalaistaa miehen mallin tarpeellisuuden.

No kyl mä just aattelin, et miten tärkeä se ois tytöille se miehen malli tavallaan. Ja et halua sitä ihailua. Toisaalta on pohdittu paljon tota miehen mallia ja mihin sitä nyt tarvii, mut onkse kuitenkin tytöillä joku sellanen, joka on toista sukupuolta, niin onhan se vähän erilainen se. H3

Just siks kun ei oo arjessa sitä miehen mallia lapsille. Et niillä ois jotain sellaista omaa ja joku oma äijäjuttu. Ihan sen vuoksi. H5

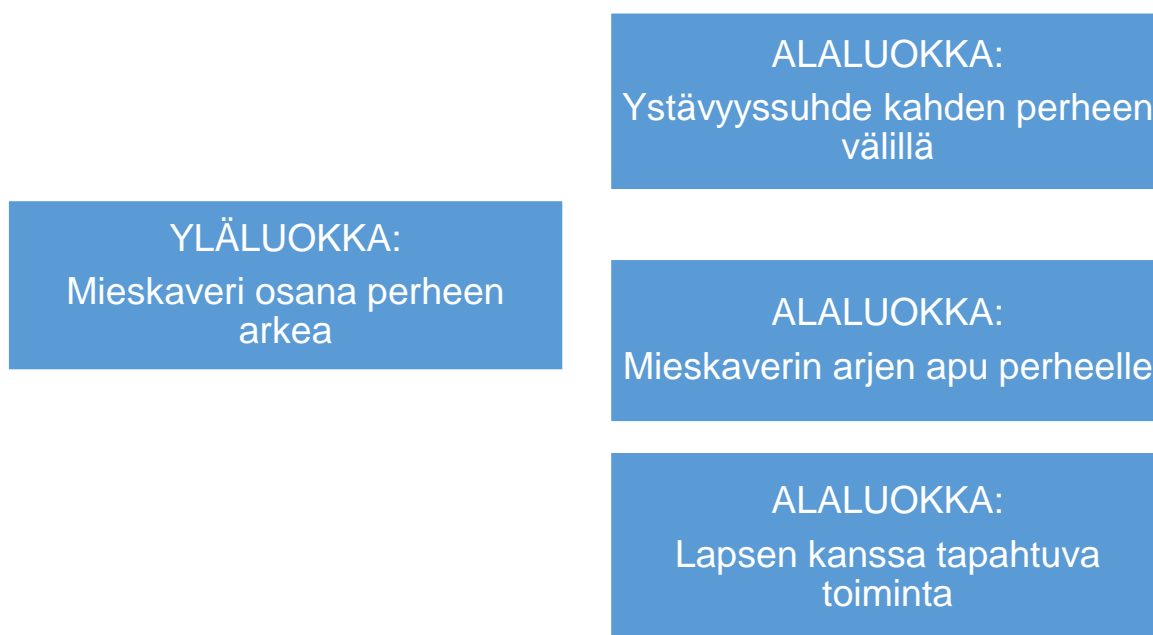
Alaluokka ”isän korvike” tuo esiin isän puuttumista lasten elämässä ja millä tavoin mieskaveri voi tarpeeseen vastata. Kaksi haastateltavista tuo esiin sen, että mieskaverin kanssa lapsi voi kenties tehdä samoja asioita, joita tekisi oman isänsä kanssa. Myös tässä alaluokassa näkyy se, että haastateltavat pitävät tärkeänä sitä, että Mieskaveritoiminnan myötä lapset saavat miehen elämäänsä.

Ois tytöille muukin aikuinen kontakti ja ehkä sitten joskus paikkaamaan kun se oma isä on tavallaan hyljännyt...kun jos tytöt miettii et minkälaista se ois isin kaa tehä juttuja, niin sitten on. H3

No mulle oli lähinnä se et mun tyttö saa semmosen miehen elämäänsä ja joka tekee vähän mitä tekis isän kanssa niitä juttuja. Äitin kanssa tehään paljon asioita mutta myös se et olis vähän se miesnäkökulma siihen. Ja näin on myös tapahtunut että tota et he tekee sellasii juttui mitä isän kanssaki vois tehä. H2

Vain yksi ilmaus muodosti alaluokan ”turvallinen miespuolinen henkilö”. Haastateltava puhuu turvallisesta miespuolisesta henkilöstä ja myös sanoittaa sitä, miten toivoi Mieskaveritoiminnalta lapsen aitoa kohtaamista ja hyviä jutteluhetkiä ja miten hän kokee toiminnan pystyneen vastaamaan tähän toiveeseen.

Yläluokka ”mieskaveri osana perheen arkea” kuvaa syntyneitä yhteyttä mieskaverin ja perheen välillä ja syntyneitä ystävyyssuhteita. Kuviossa 2 on eriteltyä mieskaveri osana perheen arkea yläluokka.

Kuvio 2. Mieskaveri osana perheen arkea

Ensimmäinen alaluokka on ”ystävyyssuhde kahden perheen välillä”. Osalla haastateltavista Mieskaveritoiminta on mahdollistanut ystävyysuhteen mieskaverin, tämän kumppanin ja perheen kanssa. Näin myös perheiden tukiverkko on parantunut.

Sit aina välillä meikäläinen huikkaa et voisitteko tuoda kun tuutte kotio et voitteko tuua kissanhiekkaa säkillisen, et mä maksan sen. H2

Mieskaverin kutsuin synttäreillekin, oon nytkin sen kutsunu synttäreille, mut ei oo niinku tullu ilmoitusta onks hän tulossa mutta kutsuin vaimonkin ku keran vaan törmäsin niihin kaupungilla. H4

Rahan käyttö myös nousee aineistosta esille. Alla olevassa sitaatissa yksi haastateltavista pohtii perheiden välistä varallisuuseroa ja sitä, kuinka se tulee tuttavallisten väliden myötä ilmi myös perheen lapsille.

Tavallaan kun mieskaverista on tullu niin tuttavallinen et sitte se raja siinä että jos kertoo omist asioistaan niin sitte ku mieskaveril ei oo rahast pulaa ja meil kyl on niin sitte joskus se et onkse tytöille vähän kelju siinä et se. H3

Alaluokka ”mieskaverin arjen apu perheelle” kuvaa sitä, miten mieskaveri tukee perhettä arjessa pienin teoin, joilla on kuitenkin suuri merkitys. Yksi haastateltavista myös tuo esiin sen, miten mieskaverin olemassaolo on vaikuttanut hänen hyvinvointiinsa henkisesti tasolla.

Ja sitten nyt on niinku ilmennyt et tää ihminen on hirmu tekninen ja se on auttanu lapsia tietokoneitten ja kaikkien puhelinten kanssa ihan älyttömästi. On ollu ihan korvaamaton apu sillain sitten taas. H3

No ehkä joku henkisel tasol varmaa. Et kun mieskaveri on ollu niin paljon meidän kaverina --H3

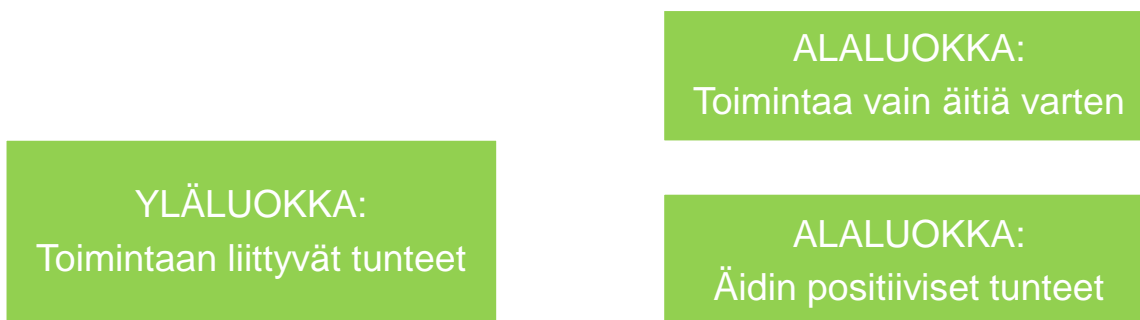
Seuraava alaluokka on ”lapsen kanssa tapahtuva toiminta”. Mieskaveritoiminta on mahdollistanut lapsille uusia kokemuksia ja monipuolisesti erilaista tekemistä. Tekeminen on toisinaan ollut myös hyvin tavallista, arkista askareta. Yhteinen toiminta on pitänyt sisälleen muun muassa luistelemista, laskettelua, jalkapallo-ottelussa käymistä, kalastamista, auton pesua ja roskien viemistä kaatopaikalle. Yksi haastateltavista sanoo suoraan, että toivoo lapsella ja mieskaverilla olevan ”jotain omaa ja jotain omaa äijäjuttua.” Yhteiseen tekemiseen toki vaikuttaa myös mieskaverin ja lapsen persoona ja kiinnostuksenkohteet.

On ne käyny vissii jalkapallo-ottelussa, luistelemassa, laskettelemassa, siis käyty vähän niinku viime talvena iha kunnolla sit niinku isos mäes asti, kiipeilemäs kävi kerran Pajulahdes niis Flowparkeis ja pessy autoo, ajanu nurmee, vieny kaatopaikalle tavaraa peräkärnyllä ja lastannu sitä ja koiria ulkoiluttanu. H1

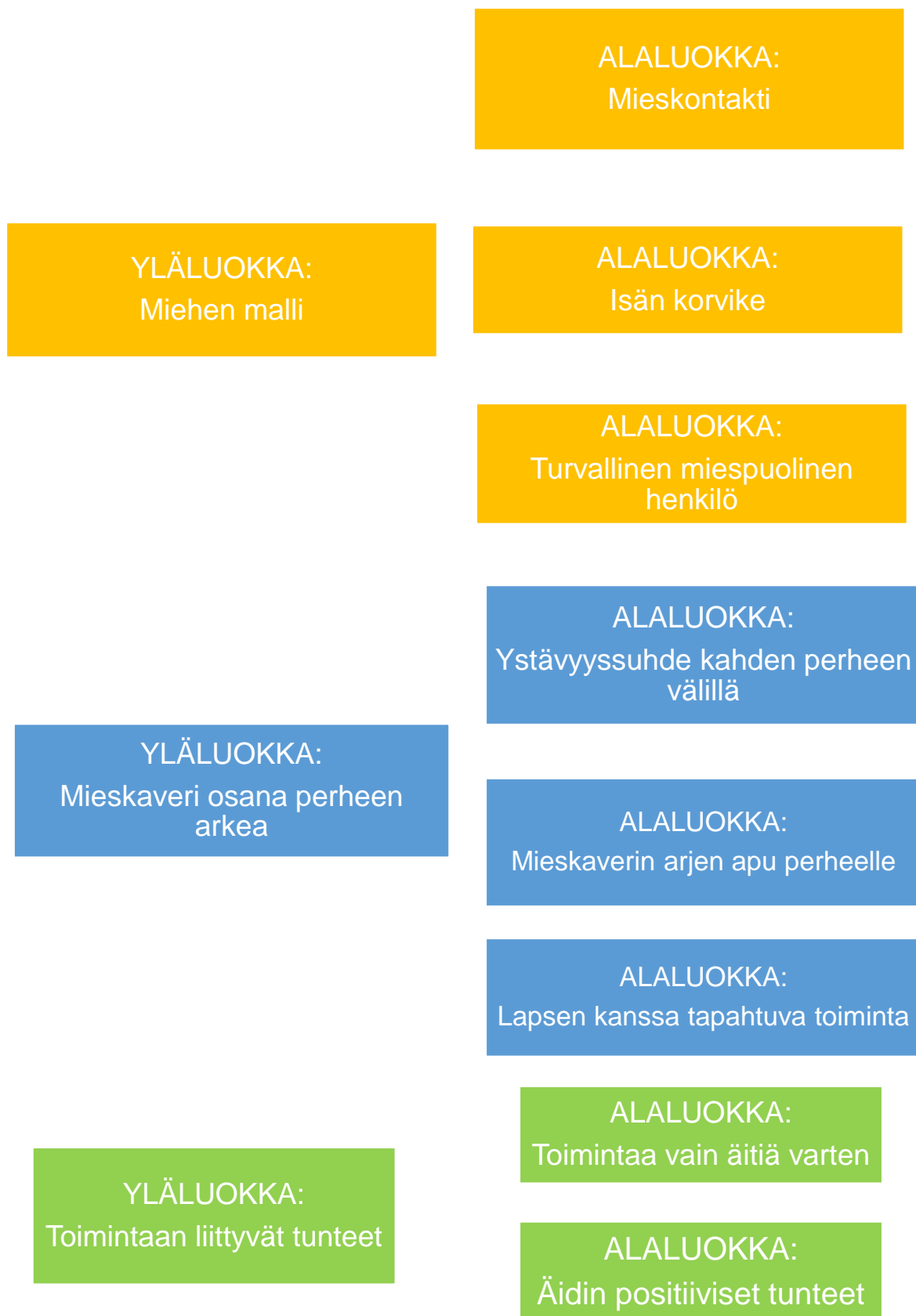
Haastateltavat myös ajattelivat, että mieskaverin kanssa tehdään asioita, joita äidin kanssa ei tehdä.

Kaikkea ne on tehny siis, kaikkee kivaa ja erityisesti semmosia asioita mitä me ei olla koskaan lapsen kanssa tehty. H4

Yläluokassa ”toimintaan liittyvät tunteet” käsitellään niitä tunteita, joita toiminta perheessä herättää. Toiminnan herättämät tunteet ovat pääosin positiivisia. Kuviossa 3 on eriteltyinä toimintaan liittyvät tunteet yläluokka.

Kuvio 3. Toimintaan liittyvät tunteet

Kuvio 4. Tutkimuskysymyksen 1 aineisto luokiteltuna

Alaluokkia syntyi kaksi, ”toimintaa vain äitiä varten” ja ”äidin positiiviset tunteet”.

Haastatteluissa korostui usein se, että mennään lapsen hyvä edellä ja toiminta on lasta, ei äitiä varten. Yksi haastateltavista kuitenkin toi ilmi myös sen, että Mieskaveritoiminta antaa äidille mahdollisuuden myös ajatella omaa hyvinvointiaan.

Kuten sanottu niin pääosin vaan tyytyväinen, et kaikki mitä saa on plussaa.

H1

Et mä voin oikeesti tehdä jotain ja ajatella itseänikin. H2

6.2 Miten yhteistyö on sujunut mieskaverin ja perheen välillä

Aineistosta muodostettiin viisi alaluokkaa. Alaluokkien perusteella muodostui yläluokaksi ”yhteistyö mieskaverin ja perheen välillä”, jonka alle ryhmittivät kaikki alaluokat.

Kuvio 5. Tutkimuskysymyksen 2 aineisto luokiteltuna

Yhtenä alaluokkana oli ”lapsen ja miehen toimiva suhde”. Mieskaverin ja lapsen väliset suhteet vaikuttivat hyvin toimivilta haastattelujen perusteella. Haastateltavat ovat nähneet, että mieskaveri on lapselle tärkeä ja he viihtyvät hyvin yhdessä.

et viihtyy hyvin ja jutut käy hyvin yksin ja kumpikin tykkää keskustella H5

no sehän on tietty ihan innoissaan (tapaamisista mieskaverin kanssa) H2

--ja sitte muutaman ekan kerran, olikse eka vai tokalla kerralla kun se tuli sisään ovesta itkien ja mä olin ihan et mitä on tapahtunut, mutta kun se itki sitä että piti jo tulla kotiin. H4

Mieskaveri persoonana-alaluokassa äidit pohtivat miten mieskaverin ajatusmaailma ja persoona kohtaavat heidän omansa ja lapsen. Haastatteluissa kävi ilmi, että toiminnassa on hyvin onnistuttu yhdistämään erilaisia mieskavereita ja perheitä, mikä on vaikuttanut myös yhteistyön sujuvuuteen.

sen kyllä näkee et tekee sydämellään tätä työtä H2

mun mielestä niinku meidän maailmat tai miten sen nyt sanoo niinku sopii yhteen H4

eniten siin ratkaisee just se vapaaehtoisen työntekijän oma asenne ja persoona että kuinka avoin tai joustava tai sellainen... H3

Alaluokassa ”Tiedonkulun onnistuminen” ei vaikuta olleen juurikaan haasteita, mutta kaksi haastateltavaa tuo ilmi, että äidillä ja mieskaverilla ei ole juurikaan ollut tilaisuutta kahdenkeskiseen keskusteluun.

Muuten me ollaan nähty eka vuoden jälkeen kahvilla kun koulutuksen..

Nähdä niinku kerran vuodessa. Mutta tottakai me nähdään kun se tulee hakeen (lapsen), niin yleensä kun se tulee hakeen niin huutelen parvekkeelta ja jutellaan siinä. H4

Ja sit toinen oli se, joissakin näis oli että mieskaveri ja äiti näkis joskus ja vähän kävis, keskustelis miten on menny, niin meil ei oo koskaan ollu sen ensitaapaamisen jälkeen sellasta kahdenkeskistä... Ja toisaalta mäkin oon niin et pitäis järjestää lapselle hoito siks ajaks, et en mäkään oo yhtään kysellyt sen perään. H1

Yksi haastateltavista tuo ilmi, että mieskaveri oli yrittänyt saada hänen lastaan kiinni puhelimitse, mutta se ei vielä tässä kohtaa onnistu, joten tiedonkulku menee äidin kautta lapselle.

joskus oli yrittäny soittaa mut ei se kuule niitä puheluita tai muuta, et puhelut menee sit viel mun kautta. H1

Osa haastateltavista kuvaa tiedonkulkua jouhevaksi ja eri osapuolet joustavat aina tarpeen tullen.

ja tietysti jos tulee jotain nii pystytää joustaa puolin ja toisin H2

meil on kyl siin mielessä sopinut et me ei olla kummatkaan turhan tiukkoja ja tarkkoja ja vaikka oltais sovittu et joka toinen keskiviikkoilta mut jos se ei puolin ja toisin oo sopinu niin se ei oo mikään katastrofi H1

Alaluokassa ”Yhteistyön haasteet” haasteiksi nousi erilaisia asioita, jotka liittyvät tiedonkulkun, tapaamisten sisältöön, mieskaverin resursseihin ja yhteisiin pelisääntöihin. Eräs haastateltavista oli pohtinut lapsensa kanssa, miten mieskaveri jaksaa olla toiminnassa mukana, sillä hän on sairastellut paljon. Haastateltava oli kuitenkin ymmärtäväinen sairastelun suhteen. Myös toinen haastateltava otti esiin mieskaverin oman jaksamisen.

--mutta välillä tulee huoli hänen jaksamisestaan, kun hän on sairastellu niin paljon H5

Yksi haastateltavista toi esiin, että toiminnassa on ollut yhteisiä retkiä, joista mieskaveri ei ole kuitenkaan kertonut perheelle. Haastateltavaa harmitti, että mieskaveri ja lapsi eivät ole päässeet osallistumaan yhteisille retkille. Hän ei kuitenkaan ollut tuonut tuntemustaan julki mieskaverille. Hän myös pohti, onko mieskaverilla ylipäänsä tarpeeksi resursseja tämän hetkisessä elämäntilanteessaan Mieskaveritoiminnalle ja on tuntenut syyllisyyttä videssään oman lapsensa mieskaverille.

Ja välillä on ollu sit kun mieltii et täs toiminnas on ollu niit yhteisii retkii, he eivät... Tai hän ei oo ollu meihin yhteydessä, kun se tieto niistä menee vaan tälle mieskaverille. Niin mulle sit selvis puolentoista vuoden jälkeen et ai, tääl on ollu kaikenlaisii retkii, et mee ei ees tiedetty tällasista. Kun sit taas jotkut mieskaverit on tosi ahkerasti niissä. ...siinäkin kohtaa on mulle tullu sellanen, et onkohan hänellä riittävästi aikaa tälle. H1

itsel vähän semmonen syyllinen et nyt on vielä tää mun lapsi, et miten sun oma jaksaminen H1

Yksi haastateltavista myös toivoi tapaamisten sisältöön muutosta toivoen lisää toiminnallisuutta. Toisen haastateltavan kohdalla mieskaveri on usein lipsunut yhteisistä pelisääntöistä: äiti on tarjonnut rahaa lapsensa kuluihin, mutta mieskaveri ei ole ottanut rahaa vastaan.

hän on vähän toivonu niinku enemmän sellasta toiminnallisuutta ja sitten tuota tää mieskaveri on erittäin mukava ihminen, me molemmat tykätään hänestä.--H5

oon sit monta kertaa miettiny et mitkä ne on ne meidän yhteiset pelisäännöt tässä ja on käynyt leffassa ja hän on aina maksanu lähtökohtasesti mut mä oon joskus sanonu et et hei mä annan rahaa, mut hän on sanonu et ei tarvitse H1

Yksi haastateltavista myös tuo esiin sen, että mieskaverilla ja heidän perheellään yhteistyö sujuu niin hyvin, ettei mieskaverilla ole ikinä mitään huolia kerrottavaksi muille mieskavereille (näiden yhteisissä tapaamisissa.) Toisaalta, haastateltava on kuullut mieskavereilta, että muilla mieskavereilla asiat eivät suju aina niin hyvin.

ei vitsi et naurattaakin se kun mieskaveri just sano et kun heillä on niitä yhteisiä kokoontumisia, mis mieskaverit voi kertoa huolensa ja kaikki ei tietysti aina oo silleen... Niin et pinnan alla muhii. Monenlaisia ongelmia saattaa olla. Ja sit kun hän sanoo et hänel ei oo ikinä mitään kerrottavaa. Kun meillä menee niin hyvin et ei oo mitään kerrottavaa.-- H2

Viimeinen alaluokka on "Yhteistyön uhat". Alaluokkaan sisältyy osin samoja teemoja kuin aiempaan, missä käsitellään yhteistyön haasteita. Näiden alaluokkien muodostaminen ja ryhmittely herättivät työvaiheessa paljon keskustelua. Uhiksi yhteistyölle nousi mieskaverin sairastelu, mikä on aiheuttanut pitkiä taukoja tapaamisiin. Tämä on latistanut tunnelmaa lapsen puolelta ja toisaalta nostattanut huolta äidissä ja lapsessa mieskaverin puolesta. Haastateltava myös pohtii, milloin on hänen velvollisuutensa ottaa asia puheeksi.

--mutta välillä tulee huoli hänen jaksamisestaan. Sitä me pohditaan molemmat, lapsikin pohtii sitä. H5

--että niinku missä vaiheessa on äidin velvollisuus ottaa puheeksi se ettei se tuu taakaks tälle mieskaverille-- H5

Yksi haastateltavista myös toi olennaisen seikan ilmi, että mieskaveri tarvitsee toimintaan lähtiessään puolisonsa tuen.

sitten mikä on, et jos lähdet mieskaverijuttuun niin siin pitää olla oman puolison tuki, et ollaa samoil linjoil, ettei tuu sitte jotain mustasukkaisuutta jos ei oo omii lapsii tai jos on lapsia sillä perheellä niin miten ne lapset suhtautuu H3

7 YHTEENVETO

7.1 Pohdinta

Opinnäytetyössä käsiteltiin yksinhuoltajaäitien ja heidän lastensa kokemuksia Mieskaveritoiminnasta. Tutkimus toteutettiin haastattelemalla viittä äitiä ja tekemällä laadullisen tutkimuksen mukainen sisällönanalyysi. Teoriapohja tuki työn sijoittumista yhteiskunnalliseen kontekstiinsa. Työskentely oli prosessi, jossa aineistosta nousseet tulkinnot kehittyivät ajan kuluessa. Olen tehnyt työni aineiston ehdoilla ja työ on muotoutunut sen mukaiseksi.

Tärkein havainto opinnäytetyössä oli, että yksinhuoltajaäidit ja heidän lapsensa pitivät toimintaa tärkeänä ja merkityksellisenä. Äideille tärkeää oli myös, että lapset saavat Mieskaveritoiminnan myötä miehen elämänsä ja miehen mallin. Toisaalta yksi haastateltavista kyseenalaisti myös miehen mallin tarpeellisuuden. Haastatteluaineistossa sivuttiin myös vanhemmuutta ja isättömyyttä, mutta aineiston rajauksen myötä ne jäivät sivujuonteeksi. Toisaalta isättömyys ja sen merkitykset liittyvät osaltaan miehen malliin, joka nousi aineistosta toistuvasti esiin. Myös tarkasteltaessa mieskaverin ja kaverilapsen yhteistä tekemistä, se näyttäytyi hyvin perinteisinä ”miesten juttuina”. Kulttuurihistorian tutkija Ilana Aalto huomauttaa, että miehen mallin tarpeellisuus liitetään melkein aina poikiin. Aallon mukaan puhumalla miehen mallista tehdään jyrkkää eroa naisten ja miesten vanhemmuuden välille, eikä oteta kantaa siihen, tarvitsevatko myös tytöt miehen mallia. (Ärsyttävä ”miehen malli” 11.11.2012.) Myös Holm ja Lehtomäki ovat pohtineet miehen mallia opinnäytetyössään ja kävi ilmi, että moni äideistä haki mukaan Mieskaveritoimintaan, sillä he halusivat lapselleen jonkinlaista miehen mallia. Huillakin on (2009) opinnäytetyössään käsitellyt paitsi miehen mallia myös sukupuolta ylipäänsä.

Tarkasteltaessa Mieskaveritoiminnan vaikutuksia äitiin ja lapsiin, oli lopputulos pääosin positiivinen. Äitien vastauksissa tuotiin paljon esiin mieskaverin kanssa vietetyn ajan positiivisia vaikutuksia –sama havainto oltiin myös tehty Holmin ja Lehtomäen (2017) opinnäytetyössä. Myös Kainulaisen ja Kolkkan opinnäytetyössä (2017) johtopäätös oli, että Mieskaveritoiminnalla on myönteisiä vaikutuksia lapsen elämään ja myös äidin hyvinvointiin.

Mieskaveritoiminta on myös tuonut yhteen ihmisiä ja mahdollistanut ystävyysuhteita perheiden välille. Myös Holmin ja Lehtomäen (2017, 12) opinnäytetyössä kerrottiin, että osa mieskavereista haluaa tuoda kaverilapsen oman perheensä lähelle. Mieskaveritoiminnan voi täten sanoa lisäävän äitien ja lasten sosiaalista pääomaa. Sosiaalinen pääoma kuvaa yksilöiden tai ryhmien välisiä sosiaalisia verkostoja ja niissä syntyvää luottamusta ja vastavuoroisuutta. Sosiaalinen pääoma on yhteydessä ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. (Sosiaalinen pääoma 2019.)

Mieskaveritoimintaan liittyi myös haasteita ja uhkia. Yksi äideistä oli pohtinut mieskaverin resursseja olla mukana toiminnassa ja toisaalta sitä, onko hänellä tähän aikaa. Hän myös toi esiin huolen mieskaverin jaksamisesta. Toista äitiä ja tämän lasta huolestutti mieskaverin sairastelu. Äiti suhtautui mieskaverin tilanteeseen ymmärtäväisesti, mutta tilanne aiheutti sekä lapsessa että äidissä huolta. Toisin sanoen kaksi äideistä kertoi olleensa huolissaan mieskaverin jaksamisesta. Toinen heistä kertoi tunteneensa syyllisyyttä viedessään lapsensa mieskaverille ja toinen pohti velvollisuuttaan ottaa sairastelu puheeksi, ettei toiminta käy taakaksi mieskaverille. Vaikka Mieskaveritoiminnan tulisi tukea perheitä ja niiden hyvinvointia, ei näissä tilanteissa tavoite ole täysin toteutunut.

Äidit myös ovat omalla laillaan hankalassa asemassa, mitä tulee kritiikin esittämiseen mieskaveria kohtaan. Kuten missä tahansa vapaaehtoistyössä, vapaaehtoisten sitouttaminen toimintaan voi olla haastavaa ja kenties tästä syystä mahdollista kritiikkiä ei ole helppo esittää. Mieskaverin menettämisen pelko tai ylipäänsä halu pitää yhteistyö edelleen sujuvana, on myös voinut vaikuttaa myös haastattelutuloksiin ja toiminnassa mukana olemiseen.

Toisaalta haastattelutilanteeseen ja saatuihin myönteisiin vastauksiin on voinut vaikuttaa ilmiö, missä haastateltava pyrkii miellyttämään haastattelijaa ja tämä muovaa haastattelun kulkua ja saatuja vastauksia. Haastattelutilannetta voidaankin tarkastella eräänlaisena esityksenä. Goffman (1959) on erityisen perehtynyt analysoimaan jokapäiväistä elämää käyttäen teatteritermejä. Teatteria ja siihen liittyviä ilmiöitä voidaan käyttää mallina käyttäytymisen analysoimiseen, jolloin puhutaan dramaturgisesta mallista. Dramaturgiseen viitekehukseen liittyy kaksi puolta: yksilön näkökulma, jossa yksilö ikään kuin näyttelee muille ja analyysimenetelmä, millä pyritään ymmärtämään käyttäytymistä. Goffman (1959) kutsuu yksilön näkökulmaa yksilön dramaturgiseksi ongelmaksi. Näin toimiessaan yksilö ilmaisee itseään muille ja tekee muihin vaikutuksen. Yksilö kuitenkin pyrkii kontrolloimaan antamaansa kuvaa, esimerkiksi näyttämällä itsensä paremmassa valossa tai muilla tavoin pettämällä muita. Kun haastattelua lähestytään dramaturgisesta näkökulmasta, on lähtökohdana se, että osallistujat pyrkivät tekemään vastapuoleen niin hyvän vaikutuksen kuin mahdollista. (Hirsjärvi & Hurme 2017, 99-100.)

Haastattelusta saatu vastaus voidaan dramaturgisesta viitekehuksesta käsin ymmärtää niin, että haastateltava pelkää haastattelijan saavan vahingoittavaa informaatiota. Haastateltava voi välttää tämän olemalla osallistumatta koko haastatteluun tai muuttamalla totuutta antamalla itsestään väärän kuvan. Niinpä tieto, jota haastatteluaineistosta saadaan, ei välttämättä ole "totuus", vaan haastateltava on tietoisesti muuttanut merkityksiä. Teh-

tyyn tulkintaan vaikuttaa myös se, että haastattelija tulkitsee dataa yhdistelemällä eri tietolähteitä. Lisäksi haastattelijaan vaikuttavat haastattelutilanteessa syntyneet merkitykset kielellisen sanoman lisäksi. (Hirsjärvi & Hurme 2017, 101.)

Yksi työn tärkeimmistä teemoista oli yksinhuoltajuus. Vuonna 2014 lapsiperheistä lähes 120 000 eli 20,8 prosenttia oli yksinhuoltajaperheitä (Yksinhuoltajaperheet Suomessa 2019). Alasalmen (2011) mukaan yksinhuoltajien joukko on hyvin heterogeeninen ja tähän elämäntilanteeseen myös päädytään hyvin erilaisista syistä huolimatta yhteiskunnan taipumuksesta luokitella yksinhuoltajat negatiivissävyytteisesti yhtenäiseksi joukkioksi. Alasalmi, joka itsekkin on yksinhuoltaja, korostaa, että yksinhuoltajat eivät ole mikään yhtenäinen luuserijoukko, vaan yksinhuoltajien tarinoissa korostuu kunniakas vastuunkanto, joka vaatii sinnikkyyttä, kasvamista, neuvokkuutta ja monia taitoja toimia erilaisissa tilanteissa, joita elämässä lasten kanssa tulee vastaan. (Alasalmi 2011, 163, 195.)

Eräs asia, joka kuitenkin nousi Alasalmen mukaan yksinhuoltajien tarinoissa yhteisesti esiin, oli yhteiskunnan rakennemuutoksen aiheuttama yhteisöllisyyden pirstaloituminen. Yksinhuoltajilla ei enää ole nykyään samanlaista isovanhempien ja turvallisten ja tuttujen naapureiden tukiverkostoa, niin kuin ennen vanhaan. Vanhemmat joutuvat muuttamaan töiden ja opiskelujen vuoksi pitkällekin omista vanhemmistaan eikä vanhan ajan naapuriapua enää nykypäivänä ole saatavilla samalla tavalla kuin ennen vanhaan. Yksinhuoltaja saattaa olla päivästä, kuukaudesta ja vuodesta toiseen ainoa lapsesta vastuullinen aikuinen. Henkisen ja konkreettisen avun tarve nousee useimpien tarinoissa esiin. (Alasalmi 2011, 163-164.)

Toiminnan kehittämisen kannalta huomiota kannattaa edelleen kiinnittää persoonien yhteensopivuuteen sekä mieskaverin omaan elämäntilanteeseen ja käytettävissä oleviin resursseihin. Varsinaisia kehittämistarpeita ei noussut esiin, mutta toiminnalta toivottiin jatkuvuutta. Eräs haastateltavista toi esiin toiveen, että samanlaista toimintaa järjestettäisiin myös yksinhuoltajaisille. Kaksi äideistä myös toi esiin sen, että mieskaveri ja äiti tapaisivat joskus kahdestaan ja keskustelisivat yhdessä asioista. Tämän toteutumista voisi kenties tukea Lahden Ensi- ja Turvakoti ry:n taholta.

Koska toiminta on koettu merkityksellisenä ja tärkeänä ja varsinaisia kehittämistarpeita ei aineistosta noussut esiin, voidaan Mieskaveritoimintaa pitää onnistuneena. Haastattelujen ja tehdyn opinnäytetyön perusteella voin sanoa, että toiminnalle on tarvetta ja sen avulla voidaan tukea perheiden hyvinvointia. Toiminta myös lisää osallisuutta parantamalla sosiaalisia verkostoja.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksessa tulee arvioida sen luotettavuutta ja eettisyyttä tutkimusprosessin joka vaiheessa. Varton (2005, 18-21) mukaan tutkimusta ei voida irrottaa ympäröivästä todellisuudesta vaan tieteellistä tutkimusta voidaan pitää ihmisen erityisenä tapana ymmärtää maailmaansa. Näin ollen valittu tutkimuskohde ja tutkimuksesta saatujen tulosten ymmärtäminen liittyy suoranaisesti omaan elämäämme. Varto myös nostaa esiin tutkimustyön merkityksellisyyden, sillä tutkimustyö pitkälti ohjaa tapaamme ymmärtää maailmaa. Ja tästä syystä tutkimuksen tekoon, erityisesti ihmistutkimukseen, liittyy suuri eettinen vastuu: se mitä esitetään tutkimustuloksina, kietoutuu osaksi yleistä merkitysmaailmaa ja voi muuttaa suhtautumistamme asioihin. Tutkijalla on siis vastuu paitsi parhaasta mahdollisesta ihmisen ymmärtämisestä, myös niistä seurauksista, joita tutkimuksella on muiden tavassa ymmärtää muita, itseään ja ihmisyyhteisöä.

Opinnäytetyössä on noudatettu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ohjetta hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Ohjeessa painotetaan seuraavia keskeisiä lähtökohtia: rehellisyyttä, tarkkuutta ja huolellisuutta koko tutkimusprosessin ajan, tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta- tutkimus- ja arviointimenetelmiä, muiden tutkijoiden työn ja ansioiden arvostamista ja tulosten raportointia ja tallentamista hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Myös avoimuuden tulee näkyä tutkimuksen eri vaiheissa, jolloin tutkimusenteko on läpinäkyvää. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen mukaisten ohjeiden noudattaminen on osa tutkijayhteisön itsesääätelyä, jolle lainsäädäntö luo rajat. Sitä voidaan pitää myös osana tutkimusorganisaatioiden laatujärjestelmää. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012, 6.)

Tutkimuksen luotettavuuden ja eettisyyden toteutumista edisti myös se, että tekijöinä reflektoimme omia aiheeseen liittyviä ajatuksiamme ja mahdollisia ennakkokäsityksiä, jotta ne eivät vaikuttaisi tutkimuksesta saataviin tuloksiin. Tutkija ei voi sanoutua irti arvolähtökohdistaan, sillä arvomme muovaavat ymmärrystämme tutkittavasta ilmiöstä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157).

Hanna Vilkan (2011) mukaan fenomenologiseen menetelmään kuuluu oman esiymmärryksen paljastaminen tutkittavasta ilmiöstä. Esiymmärrykseen kuuluvat tutkijan omat lähtökohdat, ennakkokäsitykset ja ennako-oletukset, jotka kyseenalaistamalla ja näin itsensä etäännyttämällä voi laajentaa ymmärrystään tutkimuksen avulla. Tutkimusta ei myöskään tehdä tyhjiössä vaan tutkittavaa ilmiötä koskeva perinne, uskomukset ja käsitykset luovat mahdollisuuden ymmärtää tutkittavaa kohdetta.

Tässä opinnäytetyössä aiheen valintaa ohjasi ammatillinen kiinnostus. Tämän lisäksi koimme parini kanssa aiheen tärkeäksi ja ajankohtaiseksi ja oli mielekästä päästä haastattelemaan juuri äitejä. Työn muotoutumiseen on myös osaltaan vaikuttanut oma kiinnostukseni sukupuolentutkimukseen.

Tutkimusta tehdessä vapaaehtoisuuden on oltava ehdotonta. Tutkittavilla henkilöillä tulee olla aito mahdollisuus valita, haluavatko he osallistua tutkimukseen vai eivät ja tämä mahdollisuus on voimassa koko tutkimuksen ajan. (Kuula 2006, 87.) Haastatteluja sovittaessa ja niitä toteutettaessa toimme ilmi osallistumisen vapaaehtoisuuden ja anonymiteetin suojaamisen tutkimusprosessissa. Haastattelutilanteessa kävimme myös uudestaan läpi tutkimuksen tavoitteen ja tarkoituksen.

Haastattelukysymyksiä mietittäessä pohdimme, mitä voimme kysyä äideiltä. Emme halunneet pureutua yksinhuoltajuuteen liikaa, sillä se olisi voinut tuntua haastateltavista tungettelevalta tai epämukavalta. Päätimme myös olla keräämättä taustatietoja, kuten ikää tai ammattia, sillä emme nähneet näitä tietoja tarpeellisiksi tutkimuksen kannalta ja toisaalta ratkaisu myös suojeli haastateltavien anonymiteetin säilymistä. Sekä motivaatiokirjeessä että haastattelukutsussa toivoimme, että pystyisimme tekemään haastattelun äitien kotona tai muussa rauhallisessa paikassa ja mieluiten niin, että lapsi tai lapset eivät olisi paikalla. Halusimme näin varmistaa sen, että haastattelutilanne on rauhallinen ja asioista voi puhua vapaasti. Julkisella paikalla tehdyssä haastattelussa yksityisyyden suojaaminen olisi voinut olla hankalampaa.

Tietokantahakuina on käytetty Masto-Finnan tarjoamia Melindaa ja Academic Search Eliteä (EBSCO), Google Scholaria sekä Dart-Europe E-theses Portalia. Alkuvaiheen hakusanat olivat yksinhuoltajuus, single parenting, vapaaehtoistoiminta, voluntary work, vanhemmuus, parenthood, isyyden merkitys, meaning of the fatherhood ja isättömyys, fatherlessness, mutta hakusanat monipuolistuivat prosessin edetessä.

Tekemämme tutkimus on ainutkertainen, eikä tutkimustulosta voida toistaa. Tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta lisää raportointi ja prosessin eri vaiheiden kuvaaminen läpinäkyvästi. Koen, että kasvokkainen haastattelu vähensi mahdollisen väärinymmärryksen vaaraa ja antoi tilaa tarkentavien lisäkysymysten esittämiselle. Liitteistä löytyy aineiston luokittelu taulukkomuodossa (Liite 1) ja haastattelukysymykset (Liite 2.)

7.3 Jatkotutkimusaiheet

Aineiston rajaaminen näkyy tutkimustuloksissa ja se teki osaltaan haastavaksi vastata tutkimuskysymyksiin haluamallaan laajuudella. Olisi myös ollut mielenkiintoista kerätä entistä

laajempi aineisto, jotta olisi voinut kartoittaa yksinhuoltajaäitien kokemuksia vieläkin monipuolisemmin. Jatkotutkimusaiheina voi pitää kahta muuta tutkimuskysymystä, jotka jouduin rajaamaan työstäni pois. Tutkimuskysymyksissä tarkasteltiin yhteistyötä Lahden Ensi- ja Turvakoti ry:n ja perheen välillä ja toiminnan kehittämisen kannalta olennaisia seikkoja. Toisaalta tutkimuskysymys toiminnan kehittämisestä rajautui jo siinä kohtaa pois, kun aineistosta kävi ilmi, ettei haastateltavilla ollut varsinaisia kehittämistarpeita.

LÄHTEET

Alasalmi, P. 2011. Loistava yksinhuoltajuus. Juva: Bookwell Oy.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Riika: InPrint.

Ensi- ja turvakotien liitto. 2018. [Viitattu 3.6.2018]. Saatavissa:

<https://ensijaturvakotienliitto.fi/tietoa-liitosta/>

Forssén, K., Haataja, A. & Hakovirta, M. 2009. Yksinhuoltajien asema suomalaisessa hyvinvointivaltiossa. Teoksessa Forssén, K., Haataja, A. & Hakovirta, M. (toim.)

Yksinhuoltajuus Suomessa. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy. 9-18.

Hakovirta, M., Salin, M. & Haataja, A. 2016. Onnistuuko lasten kasvatus yksin?

Suomalaisten mielipiteet yksinhuoltajavanhemmista. Teoksessa Haataja, A., Airio, I.,

Saarikallio-Torp, M. & Valaste, M. 2016. Laulu 573 566 perheestä. Lapsiperheet ja

perhepolitiikka 2000 -luvulla. Tiivistelmä Laulu 573 566 perheestä -kirjan artikkeleista.

Kela.

Halttunen, P. 2017. Isättömyys on elämänmittaista. Mieli-pidekirjoitus. Keski-suomalainen.

[Verkkolehti]. [Viitattu 15.6.2018]. Saatavissa:

<https://www.ksml.fi/mielipide/mielipidekirjoitus/Is%C3%A4tt%C3%B6myys-on-el%C3%A4m%C3%A4n-mittaista/967648>

Hannila, P. & Kyngäs, P. 2008. Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa.

Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma. Helsingin ammattikorkeakoulu. [Viitattu

8.6.2018]. Saatavissa: [https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38214/stadia-](https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38214/stadia-1210852529-2.pdf?sequence=1)

[1210852529-2.pdf?sequence=1](https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38214/stadia-1210852529-2.pdf?sequence=1)

Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö.

Tallinna Raamatutrükikoda.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2017. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja

käytäntö. Helsinki: Unigrafia Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino

Oy.

Huttunen, J. 2013. Isättömyyden merkitys lapsen identiteetille. Jyväskylän yliopisto.

[Viitattu 10.6.2018]. Saatavissa: <https://www.perheaikaa.fi/Videoluento%2021.8.13.pdf>

Huuki, T., Kivijärvi, A. & Lunabba, H. 2018. Johdanto: Kohti sukupuolivastuullista poikatutkimusta. Teoksessa Huuki, T., Kivijärvi, A. & Lunabba, H. (toim.) Poikatutkimus. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoja Oü.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. [Viitattu 29.3.2019]. Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Kiviniemi, K. 2007. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 70-85.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Laakkonen, K. 2010. "Vanhemmuus on vastuuta koko lapsen elämästä". Vanhempien käsityksiä vanhemmuudesta, perheestä ja kasvatuksesta nykypäivänä.

Pro gradu -tutkielma. Opettajankoulutuslaitos, Hämeenlinna. Tampereen yliopisto. [Viitattu 15.6.2018]. Saatavissa: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/81440/gradu04193.pdf>

Laasanen, J. 2011. Vapaaehtoistyön kansantaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto. Ruralia-instituutti. Raportteja 70. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/225281/Raportteja70.pdf?sequence=1>

Laine, T. 2007. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 28-45.

Metsämuuronen, J. 2006. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Opiskelijalaitos. 3. uudistettu painos. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Moilanen, P. & Räihä, P. 2007. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS – kustannus. 46-69.

Moring, A. 2003. Oudot perheet. Normeja ja ihanteita 2000-luvun Suomessa. Väitöskirja. Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos, Helsinki. Helsingin yliopisto. [Viitattu 8.4.2019]. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/39269/oudotper.pdf>

Lahden Ensi- ja Turvakoti ry. 2018. [Viitattu 3.6.2018]. Saatavissa:

<https://ensijaturvakotienliitto.fi/lahdenensijaturvakoti/yhdistys/toiminta-ajatus/>

Marjovuo, A. 2014. Vapaaehtoistyön ytimessä. Järjestömuotoinen vapaaehtoistyö sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2014:9. Saatavissa:

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/44979/marjovuo_v%C3%A4it%C3%B6skirja.pdf

Mieskaverit. 2018. [Viitattu 17.9.2018]. Saatavissa: <http://www.mieskaverit.fi/>

Pienperheyhdistys ry. 2018. [Viitattu 3.6.2018]. Saatavissa:

<https://www.pienperhe.fi/yhdistys/>

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Saresma, T., Rossi, L-M. & Juvonen, T. (toim.) 2010. Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino.

Sosiaalinen pääoma. 2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2.4.2019].

Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/sosiaalinen-paaoma>

Tilastokeskus. 2016. Perheet 2016. Vuosikatsaus. Saatavissa:

https://www.stat.fi/til/perh/2016/02/perh_2016_02_2017-11-24_fi.pdf

Tolonen, T. 2018. Nuorten miesten tilankäytön taktiikat ja sosiaalinen kuuluminen.

Teoksessa Huuki, T., Kivijärvi, A. & Lunabba, H. (toim.) Poikatutkimus. Tallinna: Tallinna Raamaturükikoja Oü.

Totaaliyhärit ry. 2018.[Viitattu 24.7.2018]. Saatavissa:

<http://totaaliyharit.wixsite.com/totaaliyharit>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Hansaprint Oy.

Varsinais-Suomen Lastensuojelukuntayhtymä. 2018. Vanhemmuuden roolikartta. [Viitattu 14.6.2018]. Saatavissa: <http://www.vslk.fi/index.php?id=19>

Varto, J. 2005. Laadullisen tutkimuksen metodologia. [Viitattu 15.3.2019]. Saatavissa: http://arted.uiah.fi/synnyt/kirjat/varto_laadullisen_tutkimuksen_metodologia.pdf

Vilka, H. 2011. Fenomenologinen menetelmä. [Viitattu 15.3.2019]. Saatavissa: <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2011/12/Fenomenologinen-menetelm%C3%A4.pdf>

Yksinhuoltajaperheet Suomessa. 2018. Väestöliitto. [Viitattu 14.6.2018]. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/perheet/yksinhuoltajaperheet_suomessa/

Ärsyttävä ”miehen malli”. 11.11.2012. Turun Sanomat. [Verkkolehti] [Viitattu 29.1.2019]. Saatavissa: <https://www.ts.fi/teemat/tiede/411825/rsyttava+miehen+malli>

LIITTEET

Liite 1. Sisällön luokittelua: Datan redusointi eli pelkistäminen

Mieskaveritoiminnan merkitys äidille ja lapselle

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
H1: Mä oon siis se edellä et poika saa sen kontaktin mieheen ja pääsee tekemään asioita. Ja jonkun muunkin kanssa ku minun tai niitten tuttujen.	Poika saa kontaktin mieheen ja pääsee tekemään asioita jonkun toisen kuin äidin kanssa.	Mieskon- takti	Miehen malli
H1: Kaikkinensa se et on joku aikuinen mies, joka on hänen elämässään ja jolle hän on niinku tärkeä poikana, niin onhan se miele- tön.	Pojan elämässä on aikuinen mies, joka pitää häntä tärkeänä.		
H1: Kun suvusta on kaikki miehet hävinneet.	Suvussa ei ole miehiä.		
H1: He ei oo käyny lähtökoh- taisesti uimas yhdessä ja kun on ollu yötä niin ei oo käyny saunas yhes mut silti mä voi- sin ajatella, et mä nyt syksyllä kysyisin et voisttekste käydä katsomassa sen mies- puolen.	Lapsi ei ole käynyt uimassa yhdessä mieskaverin kanssa eivätkä he ole käyneet yhdessä saunassa. Äiti kysyy syksyllä mieskaverilta, voisiko hän näyttää lapselle miesten pukeutumis- ja peseytymistilat.		
H1: Miespuolinen kaveri.	Mieskaverit ovat miespuolisia kavereita.		
H2: Et se on selkeesti ihan tosi tärkeätä, että lapsella on näitä miespuolisia ja sitten kun se kertoo, et mitä ne on	Äiti pitää tärkeänä, että lapsella on miespuolisia ihmisiä elämässään. Mieskaverin ja lapsen toiminta jekkuiluineen		

<p>tehny, jekkuille tuolla keskenään (naurua). Niin se on ollu niinku ihan täydellistä. Sen niinku tietää, et silloin se toimii. Ei siihen oo mitään liittäväää.</p>	<p>näyttää äidin mielestä täydelliseltä, koska se osoittaa, että suhde toimii.</p>		
<p>H2: No mulle oli lähinnä se et mun tyttö saa semmosen miehen elämänsä ja joka tekee vähän mitä tekis isän kanssa niitä juttuja. Äitin kanssa tehään paljon asioita mutta myös se et olis vähän se miesnäkökulma siihen. Ja näin on myös tapahtunut että tota et he tekee sellasii juttui mitä isän kanssakii vois tehdä.</p>	<p>Tyttö saa elämänsä miehen, jonka kanssa hän voi tehdä samoja asioita kuin oman isänsä kanssa olisi tehnyt. Mieskaveritoiminta tuo miesnäkökulmaa lapselle.</p>		
<p>H3: Et kyl mä niinku nään niin et lapsille se sellanen joku kontakti ja joku ihminen.</p>	<p>Mieskaveritoiminta tarjoaa lapsille kontaktin toiseen ihmiseen.</p>		
<p>H3: No kyl mä just aattelin, et miten tärkeä se ois tytöille se miehen malli tavallaan. Ja et halua sitä ihailuu. Toisaalta on pohdittu paljon tota miehen mallia ja mihin sitä nyt tarvii, mut onkse kuitenkin tytöillä joku sellanen, joka on toista sukupuolta, niin onhan se vähän erilainen se.</p>	<p>Äiti toisaalta kokee miehen mallin ja mieheltä saadun ihailun tärkeäksi tytöille, mutta toisaalta myös hieman kyseenalaistaa sen.</p>		
<p>H4: Joku miespuolinen henkilö, kaveri, niinku aikuinen, koska ei oo sellaista kuka ois niinku sillee koko ajan niinku</p>	<p>Lapselle on olemassa miespuolinen henkilö, kaveri ja aikuinen, jota hänellä ei muutoin olisi. Lapsi voi tämän</p>		

<p>mukana meidän elämässä, ihan vaan se, et on joku, kenen kanssa voi sitte tehdä niitä miesten juttuja.</p>	<p>henkilön kanssa tehdä miesten juttuja.</p>		
<p>H5: Just siks kun ei oo arjessa sitä miehen mallia lapsille. Et niillä ois jotain sellaista omaa ja joku oma äijäjuttu. Ihan sen vuoksi.</p>	<p>Toimintaan lähdettiin, koska arjessa ei ollut miehen mallia lapsille ja koska äiti halusi heidän saavan jotain omaa ja miesten juttuja.</p>		
<p>H1: Se ettei ollu yksinkertaisesti mitään isäkontaktia, kun meillä on suvussakin äidilläkin kaksi veljeä, me ollaan oltu sillai aika tiiviisti yhteydessä. Mutta hekin olivat molemmat nukkuneet pois ja kun suvusta kaikki miehet hävinneet.</p>	<p>Isäkontaktin saaminen, sillä sellaista ei yksinkertaisesti enää ollut koko suvussa, koska kaikki miehet olivat hävinneet.</p>	<p>Isän korvike</p>	
<p>H2: No mulle oli lähinnä se et mun tyttö saa semmosen miehen elämäänsä ja joka tekee vähän mitä tekis isän kanssa niitä juttuja. Äitin kanssa tehhän paljon asioita mutta myös se et olis vähän se miesnäkökulma siihen. Ja näin on myös tapahtunut että tota et he tekee sellasii juttui mitä isän kanssaki vois tehdä.</p>	<p>Tyttö saa elämäänsä miehen, jonka kanssa hän voi tehdä samoja asioita kuin oman isänsä kanssa olisi tehnyt. Mieskaveritoiminta tuo miesnäkökulmaa lapselle. Ja näin on myös käynyt, että he tekevät sellaisia juttuja, mitä isän kanssakin voisi tehdä.</p>		
<p>H3: Ois tytöille muukin aikuinen kontakti ja ehkä sitten joskus paikkaamaan kun se oma isä on tavallaan hyljännyt...kun jos tytöt miettii et</p>	<p>Olisi tytöille muukin aikuinen kontakti ja ehkä sitten joskus paikkaamaan isän jättämää aukkoa, kun oma isä on ta-</p>		

minkäläistä se ois isin kaa tehdä juttuja, niin sitten on.	vallaan hyljännyt. Tytöt saattavat miettiä millaista olisi isän kanssa tehdä erilaisia asioita.		
H5: On ihan siis kun se oli alunperinkin siis että lasta varten ja et laps saa tavata turvallista miespuolista henkilöä, joka on häntä varten ni se oli se tarve ja toive, et ei mitään sirkushuveja eikä mitään tollasta vaan sitä lapsen kohtaamista ja just et olis hyviä jutteluhetkiä ja muuta. Sitä toivottiin molemmat ja sitä on tullu.	Se oli alun perin lasta varten ja että lapsi saa tavata turvallista miespuolista henkilöä, joka on häntä varten. Tämä oli tarve ja toive, ei mitään sirkushuveja, vaan sitä lapsen kohtaamista ja hyviä jutteluhetkiä ja vastaavaa. Sitä äiti ja lapsi toivoivat molemmat ja sitä he ovat myös saaneet.	Turvallinen miespuolinen henkilö	
H1:Kaks kertaako hän on ollu yökylässä niinku yön, joo kaks hänen luonaan.	Lapsi on ollut kaksi kertaa yötä mieskaverilla.	Ystävyys-suhde kahden perheen välillä	Mieskaveri osana perheen arkea
H2: Ei me enää muisteta elämää ilman mieskaveria, mieskaveri on meidän elämä.	Äiti ja lapsi eivät enää muista elämää ennen mieskaveria. Mieskaveri on osa heidän elämänsä.		
H2: Ei nyt muuta tukiverkkoa kun meidän mieskaveri että ei ja tietysti sitten täällä on ystäviä.	Perheellä ei ole muuta tukiverkkoa kuin mieskaveri ja ystävät.		
H2: Sit aina välillä meikäläinen huikkaa et voisitteko tuoda kun tuutte kotio et voitteko tuua kissanhiekkaa säkillisen, et mä maksan sen.	Äiti voi pyytää mieskaveria tuomaan säkillisen kissanhiekkaa samalla kun tuo lapsen kotiin luvaten maksaa hiekat.		

<p>H2: Ja nytkin kun mieskaveri oli sen viikon Kuusamossa perheineen niin se sanotti kun se tuli tosta ovesta et kun taas oli niin kova ikävä täs välis, niin kun on niin sydämellinen ihminen oikeesti, että et se kiintymyssuhde on tullut sitäkin kautta.</p>	<p>Palattuaan perheineen Kuusamosta, kertoi mieskaveri, että hänellä oli ollut ikävä lasta. Mieskaveri on kiintynyt lapseen, koska on niin sydämellinen ihminen.</p>		
<p>H3: Joo ja oli hän meidän muutossakin mukana. Tarkoitushan olis et hän olis niinku lasten kanssa enimmäkseen mut hän on käynny sit oman vaimonsaki kanssa meillä, oli just yks päivä tässä, ihan silleen et ollaan niinku kavereiks tultu sitte.</p>	<p>Mieskaveri on ollut myös perheen muutossa apuna. Tarkoitus olisi, että mieskaveri olisi enimmäkseen lasten kanssa, mutta mieskaveri on käynyt perheen luona myös vaimonsa kanssa. Äiti ja lapset ovat tulleet kavereiksi mieskaverin perheen kanssa.</p>		
<p>H3: Ne on pitänyt ihan mieskaverillakin niinku leffapäivii pitäny..niil on semmonen hieno kotiteatteri ja sit ne on käynny mieskaverin ja sen vaimon kaa kävelyllä koirien kaa ja kaikkee mahdollista.</p>	<p>Lapset ovat olleet mieskaverin kotiteatterissa viettämässä leffapäivää. Lapset ovat käyneet mieskaverin ja hänen vaimonsa kanssa lenkittämässä heidän koiriaan ja ovat tehneet myös kaikenlaista muuta.</p>		
<p>H3: Ja sitten nyt on niinku ilmennyt et tää ihminen on hirmu tekninen ja se on auttanu lapsia tietokoneitten ja kaikkien puhelinten kanssa ihan älyttömästi. On ollu ihan korvaamaton apu sillain siten taas.</p>	<p>On ilmennyt, että mieskaveri osaa teknisiä asioita ja on auttanut lapsia paljon tietokoneiden ja puhelinten kanssa. Hän ollut äidin mukaan korvaamaton apu.</p>		

<p>H3: Et sit silloin joskus oli puhetta et voiko tytöt jos myöhemmin ystävystyvät hyvin niin vaikka soittaa niin sit on just käyny kaikki kyllä. Et voi soittaa milloin vaan.</p>	<p>Joskus oli puhetta, että voivatko tytöt soitella mieskaverille jos ystävystyvät hyvin ja näin on käynyt. Mieskaverille voi soittaa koska vaan.</p>		
<p>H3: Tavallaan kun mieskaverista on tullu niin tuttavallinen et sitte se raja siinä että jos kertoo omist asioistaan niin sitte ku mieskaveril ei oo rahast pulaa ja meil kyl on niin sitte joskus se et onkse tytöille vähän kelju siinä et se.</p>	<p>Mieskaverista on tullut perheelle hyvä tuttu ja välillä on vaikea vetää rajaa mitä kertoo ja mitä ei. Mieskaverilla ei ole rahasta pulaa toisin kuin perheellä ja onko se tytöille sitten kelju juttu.</p>		
<p>H4: Mieskaverin kutsuin synttäreillekin, oon nytkin sen kutsunu synttäreille, mut ei oo niinku tullu ilmoitusta onks hän tulossa mutta kutsuin vaimonkin ku kerran vaan törmäsin niihin kaupungilla.</p>	<p>Mieskaveri vaimoineen on tullut niin tutuksi, että heidät on kutsuttu lapsen syntymäpäiville.</p>		
<p>H4: Ovat pari kertaa henganut niillä kotonakin vaan ja siel on mieskaverin vaimo ja sil on aikuiset lapset ja ne ei oo enää kotona et mutta tota niin et sen vaimonkin kanssa ne on yhdessä.</p>	<p>Mieskaveri ja lapsi ovat joskus viettäneet aikaa mieskaverin kotonakin yhdessä mieskaverin vaimon kanssa. Mieskaverin lapset eivät enää asu kotona.</p>		
<p>H3: Ja sitten nyt on niinku ilmennyt et tää ihminen on hirmu tekninen ja se on auttanu lapsia tietokoneitten ja kaikkien puhelinten kanssa</p>	<p>On ilmennyt, että mieskaveri osaa teknisiä asioita ja on auttanut lapsia paljon tietokoneiden ja puhelinten kanssa.</p>	<p>Mieskaverin arjen apu perheelle</p>	

<p>ihan älyttömästi. On ollu ihan korvaamaton apu sillain siten taas.</p>	<p>Hän ollut äidin mukaan korvaamaton apu.</p>		
<p>H3: Joo ja oli hän meidän muutossa apuna.</p>	<p>Mieskaveri auttoi perhettä muutossa.</p>		
<p>H3: No ehkä joku henkisel tasol varmaa. Et kun mieskaveri on ollu niin paljon meidän kaverina että just ku tytön piti hankkia lukioon tietokone niin mieskaverin työpäikal oli niinku tietokone, niin mieskaveri alko niinku heti et ette osta, et hän saa töistä jonku varmaan niinku läppärin sieltä. Et semmonen ihan niinku konkreettisissakin asioissa on sitten apua.</p>	<p>Mieskaverin olemassaolo on vaikuttanut äitiin henkisellä tasolla. Kun tytön piti hankkia lukiota varten tietokone, niin mieskaveri kielsi äitiä ostamasta ja lupasi läppärin omalta työpaikaltaan.</p>		
<p>H3: Kylhän sitte mieskaverikin varmaan tykästyy ja kiintyy lapsiin ja haluaa tietää ja synttäreillä muistaa ja että tota. On siin niinku pikku, hirmu pienii asioita, jotka on kuitenkin tavallaan isoja ja tavallaan tosi merkityksellisiä.</p>	<p>Mieskaverikin kiintyy lapsiin ja haluaa olla osa heidän elämänsä ja muistaa esimerkiksi syntymäpäivinä. Pienet asiat ovat tavallaan isoja ja merkityksellisiä.</p>		
<p>H1: On ne käyny vissii jalkapallo-ottelussa, luistele-massa, laskettelemassa, siis käyty vähän niinku viime talvena iha kunnolla sit niinku isos mäes asti, kiipeilemäs kävi kerran Pajulahdes niis</p>	<p>Lapsi on käynyt mieskaverin kanssa jalkapallo-ottelussa, luistelemassa, viime talvena laskettelemassa isossa mäessä asti, kiipeilemässä Pajulahdessa, pessyt autoa, ajanut nurmea, vienyt tavaraa</p>	<p>Lapsen kanssa tapahtuva toiminta</p>	

<p>Flowparkeis ja pesty autoo, ajanu nurmee, vieny kaato-paiklle tavaraa peräkärnyllä ja lastannu sitä ja koiria ulkoiluttanu.</p>	<p>kaatopaikalle peräkärnyllä ja ulkoiluttanut koiria.</p>		
<p>H1: Heille on kuitenkin tullu tämmöinen rutiini et he käyvät aina, tekevät jotain ja menevät aina sen jälkeen johonkin syömään täytetyn voileivän, reissumiehen, jossa on sisällä kananmuna, kinkku ja salaatti ja nykyään niinku siis aina kun me menään niin pitää olla semmoinen leipä sit.</p>	<p>Mieskaverille ja lapselle on tullut sellainen rutiini, että he käyvät aina jossain ja tekevät jotain ja sen jälkeen menevät syömään kananmunalla, kinkulla ja salaatilla täytetyn Reissumies –voileivän ja nykyään aina kun äiti lähtee lapsen kanssa jonnekin, täytyy lapsen saada samanlainen voileipä.</p>		
<p>H1: Mitä mä en olisi tehnyt itse, niin just nää jääkiekko-ottelut, et en olisi mennyt kuuna päivänä, en varmaan pojan kanssa.</p>	<p>Lapsi pääsee katsomaan jääkiekko-ottelua, mitä ei tapahtuisi äidin kanssa.</p>		
<p>H1: He on käyny pilkillä, keran tai pari kertaa virvelöimässä, hän osti virvelin mun pojalle, sitäkään me oltu tehty ennen sitä, me oltiin mato-ongittu aina.</p>	<p>Lapsi pääsee pilkille ja virvelöimään. Lapsi on aiemmin onkinut vain mato-ongella. Mieskaveri osti virvelin pojalle.</p>		
<p>H2: Ne oli tosiaan tossa yhtenä viikonloppuna siellä Upilassa yötä ja sit ne on käyny kalastamassa, ne on käyny Enonsaarella, Bus Burgerissa syömässä, ne on tehny vaikka mitä, ne on käyny Hollolan puolel sekä</p>	<p>Mieskaveri ja lapsi olivat eräänä viikonloppuna yötä Upilassa ja he ovat käyneet kalastamassa, Enonsaarella, Bus Burgerissa syömässä ja tehneet myös kaikkea muuta. He ovat käyneet</p>		

Lahden puolel näitä leikkipuistoja läpi hyvin monipuolisesti joo.	myös Hollolan ja Lahden leikkipuistoissa monipuolisesti.		
H2: Hop Lopissakin ja sellaisissakin paikoissa ovat käyneet välillä mut se ei oo niinku, sen ei tarvi olla mitään sellasta hienoo mikä maksais kauheesti . Et kukaan vaan ovat yhes.	Lapsi ja mieskaveri ovat käyneet Hop Lopissakin, mutta sen ei tarvitse olla mitään sellaista mikä maksaisi paljoa vaan tärkeintä on, että ovat yhdessä.		
H3: Ja nuotioretkii ne on tehny. Heti silloin alusta asti oli näil mieskaveritoiminnalla. Nyt ois just lauantaina ollut, no eilen oli lapsella koulupäivä niin ei sit..Et kaikkee ne on.	Lapset ja mieskaveri ovat olleet mieskaveritoiminnan yhteisillä nuotioretkillä. Nyt lauantaina olisi taas ollut sellainen, mutta lapsella sattui olemaan koulupäivä.		
H3: Joo ja sit ne on pitäny ihan mieskaverillakin niinku leffapäiviä pitäny. Niil on semmonen hieno kotiteatteri. Ja sit ne on käyny mieskaverin ja sen vaimon kaa kävelyllä koirien kaa ja kaikkee mahdollista.	Lapset ovat pitäneet mieskaverin kanssa leffapäiviä mieskaverin hienossa kotiteatterissa ja ovat ulkoiluttaneet koiria mieskaverin ja hänen vaimonsa kanssa.		
H4: Kaikkea ne on tehny siis, kaikkee kivaa ja erityisesti semmosia asioita mitä me ei olla koskaan lapsen kanssa tehty.	Mieskaveri ja lapsi ovat tehneet kaikkea kivaa etenkin asioita, joita ei äidin kanssa ole tullut tehtyä.		

<p>H4: Tehdä kalastelua ja semmosta mihin mä en ite, kun mä en ikinä itse koskis mihinkään kalaan.</p>	<p>Mieskaveri voi kalastaa lapsen kanssa, koska äiti ei siihen ryhtyisi, koska ei halua koskea kalaan.</p>		
<p>H4: Alussa maksoi kaiken joo ja enemmänkin silloin mut nyt ei oo sellasta, niin autopesussa ne on käyny kahdestaan parikin kertaa, renkaanvaihtoa ja sellasta.</p>	<p>Suhteen alussa mieskaveri maksoi kaiken, mutta nyt ei ole enää sellaista. He ovat käyneet autopesussa parikin kertaa ja vaihtaneet autoon renkaat.</p>		
<p>H4: Ne on käyny ihan Hop Lopissa käynyt ja alussa ne ehkä kävi enemmän semmissä hauskoissa maksullisissa jutuissa mutta nyt ne käy enemmän kun mieskaverilla on vene, ne on ollu sitä venettä sit aina laske-massa ja toissa viikonlop-puna olivat nostamassa sitä vedestä pois ja tota sitte mieskaverin kaverilla on koira, jonka joku vanhempi kaveri.. ja koira on kai mieskaverille joskus tulossa niin ne on mun mielestä sitä koi- raa käynyt kattomassa, ne on käyny mieskaverin äitiä kattomassa.</p>	<p>Mieskaveri ja lapsi ovat käyneet Hop Lopissa. Varsinkin suhteen alussa he kävivät hauskoissa maksullisissa paikoissa mutta myöhemmin he ovat käyneet laskemassa ja nostamassa mieskaverin venettä, katsomassa mieskaverin ystävän koiraa ja mieskaverin äitiä</p>		
<p>H5: Et niillä ois jotain sellaista omaa ja joku oma äijä-juttu.</p>	<p>Lapsella ja mieskaverilla olisi sellaista toimintaa, jonka koe-taan liittyvän ainoastaan miehiin.</p>		

<p>H5: Ei mitään sirkushuveja eikä mitään tollasta vaan sitä lapsen kohtaamista ja just et olis hyviä jutteluhetkiä ja muuta.</p>	<p>Toiminnan tarkoituksena ei ole tarjota lapselle mitään sirkushuveja vaan järjestää lapselle kohtaamisia ja hyviä keskusteluhetkiä.</p>		
<p>H5: No sil mieskaveril on koira, mun lapsi tykkää hirveesti koirista, se on yks juttu mikä, just se koira ja käy ehkä jossain museossa ja jotain pientä puuhastelee ja sit saattaa käydä Mäkkärissä ja äiti laittaa fyrkkaa mukaan.</p>	<p>Mieskaverilla on koira ja koska lapsi pitää koirista todella paljon, on koiran olemassaolo merkityksellistä. Lapsi käy mieskaverin kanssa myös museoissa ja puuhailee jotakin pientä. Joskus he saattavat käydä syömässä Mac Donaldsissa ja tällöin äiti maksaa lapsen kulut.</p>		
<p>H5: On sellasii valtakunnallisia leirejä, esimerkiks Pajulahdessa oli kesällä, se oli mukava ja oli sitte tos Upilas oli kahden päivän leiri, ne on ollu tosi mukavia.</p>	<p>Valtakunnalliset leirit, esimerkiksi Pajulahden leiri ja kesällä ja Upilan kahden päivän leiri ovat olleet mukavia.</p>		
<p>H2: Et mä voin oikeesti tehdä jotain ja ajatella itseänikin.</p>	<p>Äiti voi tehdä jotakin ja ajatella itseäänkin.</p>	<p>Toimintaa vain äitiä varten</p>	<p>Toimintaan liittyvät tunteet</p>
<p>H1: Kuten sanottu niin pääosin vaan tyytyväinen, et kaikki mitä saa on plussaa.</p>	<p>Äiti on tyytyväinen mieskaveritoimintaan ja kokemus on ollut positiivinen.</p>	<p>Äidin positiiviset tunteet</p>	
<p>H2 Mä oon vaan niin innoisani et tällaista toimintaa on</p>	<p>Äiti on innostunut toiminnasta. Osallistuu kaikkeen toimintaan, jos se on mahdollista.</p>		

ja järjestetään ja kaikkiin mahdollisiin jos vaan päästään mukaan niin lähetään.			
H2: Tää on iha täydellistä niinku tää on täl hetkellä.	Äiti pitää toimintaa täydellisenä.		
H2: Se oli ihan onnenpotku meille, et se tuli tollee.	Äiti on onnellinen siitä, että lapsi sai mieskaverin.		
H2: Se on niinku meille ollut iso juttu.	Mieskaveri on perheelle erittäin tärkeä.		

Liite 2

Yhteistyön sujuminen mieskaverin ja perheen välillä

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
H2: juttu luisti niin sit ei meinannu tulla loppua siitä jutusta ja sit päätettiin et sit seuraavalla kerralla tuli tyttö siihä mukaan ja siit se lähti	Äiti ja mieskaveri olivat heti samalla aaltopituudella jutuissaan ja toiminta lähti nopeasti käyntiin myös tytön kanssa.	Lapsen ja miehen toimiva suhde	Yhteistyö mieskaverin ja perheen välillä
H1: eikä onneks lapsikaan ei ole semmoinen jolle olis niinku tyylii tärkeää et siitä poiketaan, et olis iso ongelma	Lapselle sovituisista tapaamisesta poikkeaminen ei ole tuottanut isoa ongelmaa.		
H4: onhan heillä toistensa puhelinnumerot kanssa mut ei se viel niinku oo viestitelly.. Ei ne oo sillee viel keskenään viestitelly.	Mieskaverilla ja lapsella on toistensa puhelinnumerot, mutta he eivät ole vielä keskenään viestitelleet.		
H3: --parhaimmillaan tyttö soitti tälle mieskaverille puol seitsemältä aamulla et mä en saa tätä konetta päälle ja mun pitäis ottaa se kouluun mukaan ja sit hän vastas puhelimeen, on ollu sit jo töissä. Niin sillai on ollu hirmu. --Et voi soittaa millon vaa.	Tytär voi soittaa mieskaverille vaikka puoli seitsemältä aamulla ja pyytää apua, kun ei saa tietokonetta päälle. Mieskaveri vastaa puhelimeen, vaikka on jo töissä. Mieskaverille voi soittaa koska vaan.		
H5: et viihtyy hyvin ja jutut käy hyvin yksiin ja kumpikin tykkää keskustella	Lapsi viihtyy hyvin mieskaverin kanssa. Heidän keskustelunsa on sujuvaa ja molemmat pitävät keskustelusta.		

<p>H1: mut he on toki käyny jääkiekko-ottelussakin yhdessä ja ettei semmosta asioita mut kuitenkin niin ettei viedä väkisin</p>	<p>Mieskaveri on käynyt lapsen kanssa jääkiekko-ottelussakin, mutta on toiminut aina lapsen ehdoilla</p>		
<p>H2: no sehän on tietty ihan innoissaan</p>	<p>Lapsi on innoissaan tapaamisista.</p>		
<p>H3: sit me nähtiin ja siin ei varmaan sit montaa minuuttia mennyt ku me istuttiin siin koirapuiston vieressä niin tää mieskaveri tuli koirien kaa siihen käymään ja tytöt meni ja sit se jo laitto illalla viestii et haluiks tytöt lähtee huomenna johonki</p>	<p>Ensimmäinen tapaaminen oli koirapuistossa, koska perhe asui koirapuiston vieressä. Tytöt menivät katsomaan koiraa. Illalla mieskaveri laitto viestin, että lähtekö tytöt huomenna johonkin.</p>		
<p>H1: toivon että ei olis semmonen mies joka, semmoinen mieskaveri, jonka ajatuksena olis, et kaikki pojat on tietynlaisia ja haluis sitä puolta.. ehkä mieskaveri on vähän sen tyyppinen, mutta on nyt ehkä ymmärtänytkin sen että...</p>	<p>Äiti toivoo, että mieskaveri kohtaisi pojat omina persooninaan eikä ajattelisi, että kaikki ovat samanlaisia ja mieskaveri on ymmärtänyt sen.</p>		
<p>H2: ja sit kun mieskaveri sanoo et hänel ei oo ikinä mitään kerrottavaa kun meil menee niin hyvin et ei oo mitään ongelmaa</p>	<p>Mieskaveri kertoo, ettei hänellä ole kerrottavaa, koska hänellä ja lapsella menee hyvin ja ongelmia ei ole.</p>		

<p>H4: me mentiin keilaamaan niin et siin oli ne kahdes- taan siin keilaamassa ja mä ootin siinä kahvilan puolella ja eikä oltu kauaa, vähän aikaa siinä joku puo- lituntia ja sitte sen jälkeen lapsi olis halunnut olla pi- dempään ja sitte muuta- man ekan kerran, olikse eka vai tokalla kerralla kun se tuli sisään ovesta itkien ja mä olin ihan et mitä on tapahtunut, mutta kun se itki sitä että piti jo tulla ko- tiin.</p>	<p>Äiti ja mieskaveri olivat keilaa- massa niin, että äiti oli kahvilan puolella. Lapsi halusi olla pi- dempään kuin oli sovittu. Lapsi tuli kerran itkien kotiin ja kertoi, että itkee, koska piti jo tulla ko- tiin.</p>		
<p>H2: se ei oo niinku sitä et mietitään et mitä et taval- laan ne tulee sillee et ne yhdessä tai likka keksii tai ne yhdessä miettii mut taval- laan et siin ei oo mitään sellasta painetta et pitää olla tietynlaista</p>	<p>Tyttö yksin tai yhdessä mieska- verin kanssa miettivät tapaa- misten sisältöä. Toiminnan ei tarvitse olla tietynlaista.</p>		
<p>H1: Meil on mennä tosi tosi hyvin. Mun pojalla on siis tiettyä erityisyyttä-- jotenkin jännitin siinä vaiheessa et miten tällöinen mies, onko hänellä kokemusta näistä asioista, niin silti se heidän yhteistoiminta skaikki se on sujunu kau- heen mutkattomasti, vaivat- tomasti. Mikä on ollu iso</p>	<p>Yhteistyö on sujunut hyvin, mutkattomasti ja vaivattomasti. Äitiä jännitti, miten mieskaveri pärjää hänen sähläävän lap- sensa kanssa. Yhteistyön suju- minen on ollut helpotus äidille. Mieskaveri ei koskaan valita pojan käytöksestä.</p>		

<p>helpotus. Ja häntä ei häiritse se pojan sähläys. Tai hän ei koskaan sano et siel taas tapahtu sitä ja tätä ja näin vaik varmasti sattuu ja tapahtuu.</p>			
<p>H3: --Et se ei kehannu nuorempien aikana soittaa mieskaverille, mut sit ku se oli yksin kotona ja sit kun soitti mieskaverille, niin sit se oli iha oma ittensä. Näki et tykkää tosi paljon. Et hirmutärkee se sitten on kuitenkin. Joo, no onhan se varmasti kun joku tavallaan ventovieras on kiinnostunut hänen asioistaan ja auttaa niin tottakai se on niinku itsetunnolle hirmutärkee juttu.</p>	<p>Eräs lapsista ei kehannut muiden lasten läsnäollessa soittaa mieskaverille, mutta yksin ollessaan hän pystyi soittaessaan olemaan oma itsensä. Äiti näki, että lapsi tykkää mieskaverista tosi paljon ja että mieskaveri on tälle todella tärkeä.</p>		
<p>H2: ja sit saman tien kun mieskaveri tulee ovesta niin hirveät halaukset.</p>	<p>Lapsi haluaa mieskaveria tavatessaan hänet.</p>		
<p>H5: sil taval et se ois lapsen ehdoilla</p>	<p>Lapsen ehdoilla tapahtuvaa toimintaa.</p>		
<p>H4: mun mielestä niinku meidän maailmat tai mten sen nyt sanoo niinku sopii yhteen</p>	<p>Mieskaverin ja äidin yhteistyö sujuu, koska heillä on samantyyppiset ajatusmaailmat</p>	<p>Mieskaveri persoonana</p>	
<p>H3: eniten siin ratkaisee just se vapaaehtoisen työn-</p>	<p>Mieskaverinn asenne, persoonana, avoimuus ja joustavuus ratkaisevat yhteistyön sujuvuuden</p>		

tekijän oma asenne ja persoona että kuinka avoin tai joustava tai sellainen...			
H2: sen kyllä näkee et tee sydämellään tätä työtä	Mieskaverista näkee, että hän on mukana toiminnassa sydämellään		
H1: Meil on mennä tosi tosi hyvin.	Yhteistyö on hyvää mieskaverin kanssa		
H5: sit vaan pidetään sopimuksesta kiinni	Sopimuksesta pidetään kiinni		
H2: joo meil on kyl hyvät välit	Äidillä ja mieskaverilla on hyvät välit		
H2: tää on ollu ihan täydellinen juttu niinku meille	Äiti kokee mieskaveritoiminnan täydelliseksi jutuksi		
H2: ensimmäinen mikä.. Hetä iskin kiinni.	Ensimmäinen mieskaveri oli sopiva.		
H1: joskus oli yrittäny soittaa mut ei se kuule niitä puheluita tai muuta, et puhelut menee sit viel mun kautta	Mieskaveri oli joskus yrittän yt soittaa, mutta lapsi ei ole kuulut tai reagoinut muuten puheluihin, joten yhteydenpito tapahtuu äidin ja mieskaverin kesken	Tiedonkulun onnistuminen	
H1: et aina me siinä sillain huikkaillaan... mitä niinku on tapahtunut ja näin	Kuulumisten vaihto tapahtuu mieskaverin hakiessa ja palauttaessa lasta.		
H4: Muuten me ollaan nähty eka vuoden jälkeen kahvilla kun koulutuksen.. Nähdä niinku kerran vuodessa. Mutta tottakai me nähdään kun se tulee haakeen (lapsen), niin yleensä	Äiti ja mieskaveri ovat nähneet vain kerran ensimmäisen vuoden aikana. Äiti ja mieskaveri näkevät toisensa ja vaihtavat kuulumisia, kun mieskaveri noutaa lapsne.Keskustelu tapahtuu parvekkeelta käsin.		

<p>kun se tulee hakeen niin huutelen parvekkeelta ja jutellaan siinä.</p>			
<p>H2: --No nähtiin vielä tuolla Launeen Prisman kahviossa. Meillähän se veny sitten kaksituntiseksi, kun kumpikin on hyviä puhumaan. Ja juttu luisti niin siit ei meinannu tulla loppua siitä jutusta ja sit päätettiin et sit seuraavalla kerralla tuli tyttö siihen mukaan ja siit se sit lähti.</p>	<p>Äiti tapasi mieskaverin ensimmäisen kerran Prisman kahviossa. Tapaaminen kesti kaksi tuntia. Keskustelua oli vaikea lopettaa. Seuraavalla kerralla oli myös tyttö mukana</p>		
<p>H4: alussa oli ehkä vähemmän ja sitte sovittiin että jos on jotain ongelmia niin sitte hän viestittää mutta välttämättä ei tullu mitään sen jälkeen mut et nyt ehkä tulee sitte vähän enemmän että oli tosi kivaa ja tehtiin sitä ja tätä</p>	<p>Yhteydenpito mieskaverin ja äidin välillä on lisääntynyt ajan myötä</p>		
<p>H5: tää on sellanen vastuullinen ihminen että tota ihan hyvin mun mielestä. Ja sitten kun hänellä on jotain ideaa niin hän soittaa ja ehdottaa.</p>	<p>Tapaamisten sopiminen on sujunut hyvin, koska äiti kokee, että mieskaveri on vastuullinen ihminen. Kun mieskaverilla on tapaamiseen liittyvää ideaa, hän soittaa ja tekee ehdotuksen.</p>		
<p>H2: kyl sielt tulee Whatsapp-viestejä et sulla on ihana tyttö ja se on niinku,</p>	<p>Mieskaveri laittaa viestejä Whatsappin kautta ja kertoo, että kaverityttö on ihana.</p>		

<p>et kyl se yhteys on tosi... mun mielestä</p>			
<p>H3: tosi jouhevasti, sillo alkuun just puhuttiin et pysyykö hän oleen just kun kerran tai pari kuussa kun on työreissuja ja muita mut sitten on ollu ihan vaihtelevasti et miten kellekin on käyny</p>	<p>Toiminta on ollut jouhevaa, vaikka mieskaverilla on työreissuja. Tapaamisia on järjestetty vaihtelevasti sen mukaan, miten kullekin on sopinut.</p>		
<p>H4: mut tottakai me nähdää kun se tulee hakeen lapsen niin yleensä kun se tulee hakeen niin huutelen parvekkeelta ja jutellaan siinä</p>	<p>Mieskaverin hakiessa ja palauttaessa lasta vaihdetaan kuulumiset.</p>		
<p>H1: Ja sit toinen oli se, joisakin näis oli että mieskaveri ja äiti näkis joskus ja vähän kävias, keskustelis miten on menny, niin meil ei oo koskaan ollu sen ensitapaamisen jälkeen sellasta kahdenkeskistä... Ja toisaalta mäkin oon niin et pitäis järjestää lapselle hoito siks ajaks, et en mäkkään oo yhtään kysellyt sen perään.</p>	<p>Äiti toivoo, että hän ja mieskaveri tapaisivat joskus kahden kesken ja äiti kuulisi, miten tapaamiset ovat sujuneet. Äidin pitäisi järjestää lapsenhoito tapaamisen ajaksi, mikä saattaisi olla hankalaa.</p>		
<p>H2: ja tietysti jos tulee jotain nii pystytää joustaa puolin ja toisin</p>	<p>Äiti ja mieskaveri joustavat tapaamisista tarpeen tullen.</p>		

<p>H1: meil on kyl siin mielessä sopinut et me ei olla kummatkaan turhan tiukkoja ja tarkkoja ja vaikka oltais sovittu et joka toinen keskiviikkoilta mut jos se ei puolin ja toisin oo sopinu niin se ei oo mikään katastrofi</p>	<p>Äiti ja mieskaveri eivät ole tapaamisten suhteen tiukkoja eivätkä tarkkoja. Jos he ovat sopineet tapaamisen joka toinen keskiviikko eikä aika ole puolin tai toisin sopinut, se ei ole tuottanut hankaluutta.</p>		
<p>H4: hyvin siis, mieskaveri laittaa aina viestiä muutamaa päivää aikaisemmin tai alustavasti jos on sovittu että .. alusta sovittiin, et parin viikon välein ja sitten hän aina laittaa viestiä ja kyselee onks lapsella mitään silloin ja silloin ja aikaisemmin se oli ehkä niinku suuremmalla ajalla tai pitemmällä varotusajalla, mut nytkin voi tulla ihan edellisenä päivänä et onks huomenna mitään ja joo hän voi tehdä tätä ja tätä lapsen kanssa</p>	<p>Mieskaveri laittaa viestin tapaamisesta muutamaa päivää aikaisemmin. Alussa tapaamiset sovittiin parin viikon välein tapahtuvaksi. Mieskaveri laittaa viestiä ja kyselee, onko lapsella jotain tiettyä ajankohtana. Joskus kysely voi tulla edellisenä päivänäkin.</p>		
<p>H2: Kuule ihan täysin ongelmitta. Ei niinku mitään. Et alussa laitettiin kalenterit yhteen, se on lähinnä niinku kahden viikon välein. -- Et se on pysynyt ihan tällasena. Ja tietysti jos tulee jotain, niin pystytään joustaa puolin ja toisin.</p>	<p>Yhteistyö on sujunut ongelmitta. Tapaamiset lapsen kanssa on kalenteroitu kahden viikon välein. Sovituista tapaamisajoista joustetaan puolin ja toisin.</p>		

<p>H2: et alussa laitettiin kalenterit yhteen, se on lähinnä niinku kahden viikon välein, joskus se saattaa olla useamminkin, jos on jotain</p>	<p>Äiti ja mieskaveri kalenteroivat tapaamiset kahden viikon välein tai useammin.</p>		
<p>H1: Ja välillä on ollu sit kun miettii et täs toiminnas on ollu niit yhteisii retkii, he eivät... Tai hän ei oo ollu meihin yhteydessä, kun se tieto niistä menee vaan tälle mieskaverille. Niinn mulle sit selvis puolentoista vuoden jälkeen et ai, tääl on ollu kaikenlaisii retkii, et mee ei ees tiedetty tällasista. Kun sit taas jotkut mieskaverit on tosi ahkerasti niissä. ...siinäkin kohta on mulle tullu sellanen, et onkohan hänellä riittävästi aikaa tälle.</p>	<p>Toiminnassa on ollut yhteisiä retkiä, joista perhe ei ole ollut tietoinen, koska tieto niistä menee vain mieskaverille. Äiti ei tiennyt mitään puolentoista vuoden aikana tehdyistä retkistä. Toiset mieskaverit osallistuvat ahkerasti retkille. Äiti pohtii, että onkohan mieskaverilla riittävästi aikaa toiminnalle.</p>	<p>Yhteistyön haasteet</p>	
<p>H1: Toisaalta kun heillä on toiminu niin hyvin tää, eli ei niinku sinänsä mitään ongelmaa, mut ehkä semmonen pieni pettymys, et ajaa, heil on näitä yhteisiä retkiä ja muita.. Mut se on hänen valintansa.</p>	<p>Äiti on vähän pettynyt kun mieskaveri ei osallistunut retkille. Äiti on kuitenkin tyytyväinen, kun lapsen ja mieskaverin tapaamiset ovat sujuneet hyvin.</p>		

<p>H2: ei vitsi et naurattaakin se kun mieskaveri just sano et kun heillä on niitä yhteisiä kokoontumisia, mis mieskaverit voi kertoa huolensa ja kaikki ei tietysti aina oo silleen... Niin et pinnan alla muhii. Monenlaisia ongelmia saattaa olla. Ja sit kun hän sanoo et hänel ei oo ikinä mitään kerrottavaa. Kun meillä menee niin hyvin et ei oo mitään kerrottavaa. --Kaikki menee niinku rasvattu.</p>	<p>Mieskaverien yhteisissä kokoontumisissa mieskaverit voivat kertoa huolensa. Kaiikki ei aina ole hyvin ja heillä saattaaakin olla monenlaisia ongelmia. Mieskaveri on kuitenkin kerotnu äidille, ettei hänellä ole ikinä mitään kerrottavaa muille mieskavereille, sillä heillä sujuu niin hyvin.</p>		
<p>H5: hän on vähän toivonu niinku enemmän sellasta toiminnallisuutta ja sitten tuota tää mieskaveri on erittäin mukava ihminen, me molemmat tykätään hänestä, mutta välillä tulee huoli hänen jaksamisestaan, kun hän on sairastellu niin paljon</p>	<p>Lapsi(?) on toivonut tapaamiin enemmän toiminnallisuutta. Sekä äiti että lapsi pitävät mieskaverista, joka on mukava ihminen. Äidillä on huoli mieskaverin jaksamisesta, koska hän on sairastellut.</p>		
<p>H5: se on hyvin ymmärrettävää kun hän ei itse voinu sille mitään</p>	<p>Äiti on ymmärtäväinen sairastelun suhteen.</p>		
<p>H1: --mä oon toisaalta niin ilonen kaikesta mitä mä saan, en voi sillee suoraanaisesti alkaa kritisoimaan kun tuntuu jotenkin että hyvä suhde mikä meil on, ettei se kärsis siitä sitte. Ja</p>	<p>Äiti on iloinen kaikesta mitä saa, eikä halua kritisoida ettei suhde kärsisi siitä. Äiti uskoo, että mieskaveri on tehnyt sen, minkä on resursseillaan kyennyt.</p>		

<p>hän on varmaan jollain tapaa tehnyt sen, mitä on omilla resursseillaan kyennyt antamaan. Et on itse kattonut et hän ei enempään kykene.</p>			
<p>H1: joissain näis oli että mieskaveri ja äiti näkis joskus ja vähän kävis, keskustelis miten on menny, niin meil ei oo koskaan ollu sen ensitapaamisen jälkeen sellasta kahdenkeskistä.</p>	<p>Sopimuksessa oli, että mieskaveri ja äiti tapaavat joskus kahdenkesken ja keskustelevat tapaamisten sujumisesta. Tämä ei ole toteutunut.</p>		
<p>H1: on hän sitäkin käyttänyt et oon sit monta kertaa miettiny et mitkä ne on ne meidän yhteiset pelisääntöt tässä ja on käynyt leffassa ja hän on aina maksanu lähtökohtasesti mutta oon joskus sanonu et et hei mä annan rahaa, mutta hän on sanonu et ei tarvitse</p>	<p>Äiti on miettinyt yhteisten pelisääntöjen noudattamista. Mieskaveri on käynyt elokuvissa ja maksanut lapsen käynnin. Äiti on tarjonnut rahaa, mutta mieskaveri ei ole ottanut rahaa vastaan.</p>		
<p>H5: tottakai sellaset pitkät tauot siin on vähä latistanu tunnelmaa</p>	<p>Pitkät tauot tapaamisissa ovat latistaneet tunnelmaa lapsen puolelta.</p>	<p>Yhteistyön uhat</p>	
<p>H5: siin on ollu vähän haasteita kun hän on sairastellu aika paljon</p>	<p>Haasteena tapaamisille on mieskaverin sairastelu</p>		
<p>H1: mulla on aina niinku välillä ollu semmoinen huoli et onks hänellä niinku tarpeeks aikaa tälle</p>	<p>Äidillä on huoli siitä, onko mieskaverilla tarpeeksi aikaa toiminnalle</p>		

<p>H3: sitten mikä on, et jos lähdet mieskaverijuttuun niin siin pitää olla oman puolison tuki, et ollaa samoil linjoil, ettei tuu sitte jotain mustasukkaisuutta jos ei oo omii lapsii tai jos on lapsia sillä perheellä niin miten ne lapset suhtautuu</p>	<p>Jos mieskaveri lähtee toimintaan mukaan, niin hän tarvitsee tähän oman puolison tuen. Puolison tulee olla samoilla linjoilla, koska toiminta voi aiheuttaa mustasukkaisuutta ja myös mieskaveritoiminnassa olevan lapset pitää huomioida.</p>		
<p>H1: Ainut ehkä sellane kritiikki mitä mulla on liittyen tätä meidän mieskaveria kohtaan tai ehkä kritiikki vaan semmonen ehkä huolenaihe, kun hän on itse viel työelämässä ja mulla on aina välillä ollu semmonen huoli et onks hänellä niinku tarpeeks aikaa tälle. Niinku nytkin hän, hänellä on ollut aika haastava vaihe työn puolesta itsellään, niin se et itsel vähä semmonen syyllinen et nyt on viel tää mun lapsi, et miten sun oma jaksaminen... Mut mietin vaan, et onko hän itse miettinyt niinku punninnut omalla kohdallaan niinku alun alkaen sitä hänen omaa, omaa resursiaan, et onks hänel niinku irrottaa tähän.</p>	<p>Äidillä on huoli mieskaveri jaksamisesta ja toisaalta hän on pohtinut sitä, onko mieskaveri harkinnut omia resurssejaan toimintaan mukaan lähtiesään.</p>		

H5: Ei muuta kuin se sairastelu, koska on ollut vähän harmillista.	Muita haasteita yhteistyölle ei ole ollut mieskaverin sairastelun lisäksi.		
H5: että niinku missä vaiheessa on äidin velvollisuus ottaa puheeksi se ettei se tuu taakaks tälle mieskaverille, sitä me pohditaan molemmat, lapsikin pohtii sitä	Äiti ja lapsi pohtivat, että milloin äidin pitää ottaa puheeksi mieskaverin jaksaminen.		
H5: oli ihan muutaman kuukauden taukoja ihan siis fyysisen sairauden vuoksi	Sairastelu on aiheuttanut muutamien kuukausien taukoja tapaamisiin.		
H1: itsel vähän semmonen syyllinen et nyt on vielä tää mun lapsi, et miten sun oma jaksaminen	Äiti tuntee syyllisyyttä, kun vie oman lapsensa mieskaverille, että miten hän jaksaa.		
H5: --mutta välillä tulee huoli hänen jaksamisestaan. Sitä me pohditaan molemmat, lapsikin pohtii sitä.	Välillä tulee huoli mieskaverin jaksamisesta, se pohdituttaa äitiä ja lasta.		

Liite 3. Haastattelukysymykset

1.teema: Taustatiedot/yksinhuoltajuus/isättömyys

- Perhetilanne (ketä perheeseen kuuluu)
- Muu tukiverkosto (esim. isovanhemmat)
- Mistä saitte tiedon Mieskaveritoiminnasta?
- Kuinka kauan olette olleet mukana toiminnassa?
- Miten itse koet yksinhuoltajuuden?
- Kuinka äiti on kokenut isättömyyden merkityksen lapsensa arjessa?

2. teema: Perustelut mukaan lähtemiselle:

- Mistä syistä hakeuduitte mukaan toimintaan?
- Löytyikö "sopiva" mieskaveri helposti/heti?
- Millainen oli hakuprosessi?

3. teema: Yhteistyö/kokemus yhteistyöstä

- Mitä tapaamiset ovat sisältäneet?
- Kuinka tapaamisten sopiminen on sujunut?
 - Aikataulut ja muut käytännöt
 - Oma aktiivisuus vs. mieskaverin aktiivisuus
- Miten lapsesi suhtautuu tapaamisiin?
 - Onko lapsi innostunut? Onko joskus tilanteita ettei huvita?
 - Mikä mieskaverin kanssa olemisessa on mieluista? Mistä lapsi ei pidä?
 - Onko yhteydenpitoa muuten kuin tapaamisten tiimoilta? Jos on, niin millaista?
- Millaiset ovat odotuksesi tapaamisille?/ Mitä odotat tapaamisissa tehtävän?
- Kuinka usein toivot tapaamisia ja kuinka kauan toivot niiden kestävän?
- Mistä asioista mieskaverin kanssa on helppo sopia ja jutella? Missä asioissa on haasteita?
- Miten yhteistyö on sujunut Lahden Ensi- ja turvakoti ry:n kanssa?

-Oletteko saaneet tukea ja informaatiota Lahden Ensi- ja Turvakori ry:ltä/yhteyshenkilöltä? (tavoitettavuus)

4.teema: Toiminnan vaikuttavuus perheenjäseniin

-Millä tavoin näet mieskaverin tapaamisten vaikuttaneen lapseen?

-Miten Mieskaveritoiminta on vaikuttanut sinuun/ äidin omaan jaksamiseen/hyvinvointiin?

-Millä tavoin Mieskaveritoiminta näkyy perheenne arjessa?

-Millaisia lähitulevaisuuden vaikutuksia toivot toiminnalta? Tai kauaskantoisempia vaikutuksia?

-Millaisia odotuksia oli Mieskaveritoimintaa kohtaan? Miten ne vastasivat todellisuutta?

-Mitä kehitettävää näet toiminnassa?

Onko jotain lisättävää, mikä ei ole vielä tullut haastattelussa esiin?